

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Rambla del Centre, 19 - Tel. 23118 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Diu que als actes cedistes del diumenge hi havia tanta gent. Doncs apa, unes eleccions!

Les tendències actuals de l'economia

Declaracions de HENRI DE MAN recollides per Pierre Hubermont

De l'economia liberal, suposant que mai hagi existit en una forma pura, ja no n'és qüestió en aquest moment. Fa temps que ens encaminem cap a una economia dirigida. Aquest moviment s'ha accelerat a mesura que la crisi s'estenia i actualment ens trobem de ple en l'economia dirigida, aduà a Bèlgica, país clàssic del lliure canvi. I això no és, en el nostre país, el resultat d'una voluntat política, sinó que resulta senzillament de la situació particular de l'economia belga, sotmesa al capital bancari en una proporció no assolida en altres llocs.

A l'estranger s'oblida sovint la importància capital que revesteixen, a Bèlgica, el control i la nacionalització del règim bancari. Hi ha un monopoli de fet, no solament en el domini propi del crèdit, sinó també en el de les principals indústries. La manera amb què s'ha creat la indústria belga explica molt bé aquest fenomen. La principal banca belga, la Société Générale, que té més de cent anys, ha tingut una política industrial d'ençà dels començos de la seva activitat. Actualment, per les seves participacions, i sobretot per les seves infiltracions personals i els encavalaments dels llocs d'administradors, té a les mans les principals branques de comandament de l'economia belga. La seva influència s'ha estès aduà sobre l'Estat.

Avui tenim a Bèlgica, sota la influència d'alguns monopolis que han sotmès el mateix Estat, una economia dirigida. Però és una economia mal dirigida, perquè afavoreix els crèdits bancaris en detriment de totes les branques de producció que no estan subordinades a les banques. Això vol dir, com ho ha fet l'enciclica papal *Quadragesimo anno*, que els amos dels diners poden, a llur gust, impedir a la gent de respirar. Aquest és exactament el cas de Bèlgica, on la política de deflació no ha tingut més resultats, vans d'altra banda, que salvar els interessos d'algunes banques en detriment del nivell de vida de les grans masses.

Ja es veure prou bé quan el govern de Broqueville procedí a una veritable socialització de les pèrdues de l'alta banca per una subvenció de dos mil milions, mentre no aportava cap satisfacció a les reivindicacions de les classes mitjanes escanyades per la crisi, i que comprimita encara més el nivell de vida dels treballadors, funcionaris, parats, etc.

Es tractava, doncs, d'una economia dirigida cap a l'organització de la misèria de les masses.

Per consegüent, no es tracta de triar entre una economia liberal i una economia dirigida, sinó entre una economia mal dirigida i una de ben dirigida.

Una economia ben dirigida ha d'estar subordinada a dues condicions essencials: primera, que l'Estat s'alliberi de la tutela dels bancs agafant ell mateix les branques de comandament; segona, que es posi radicalment fi a l'absurda política de deflació per a hebre-se-les directament amb les causes de la crisi: l'atur forçós i el sotaconsunt.

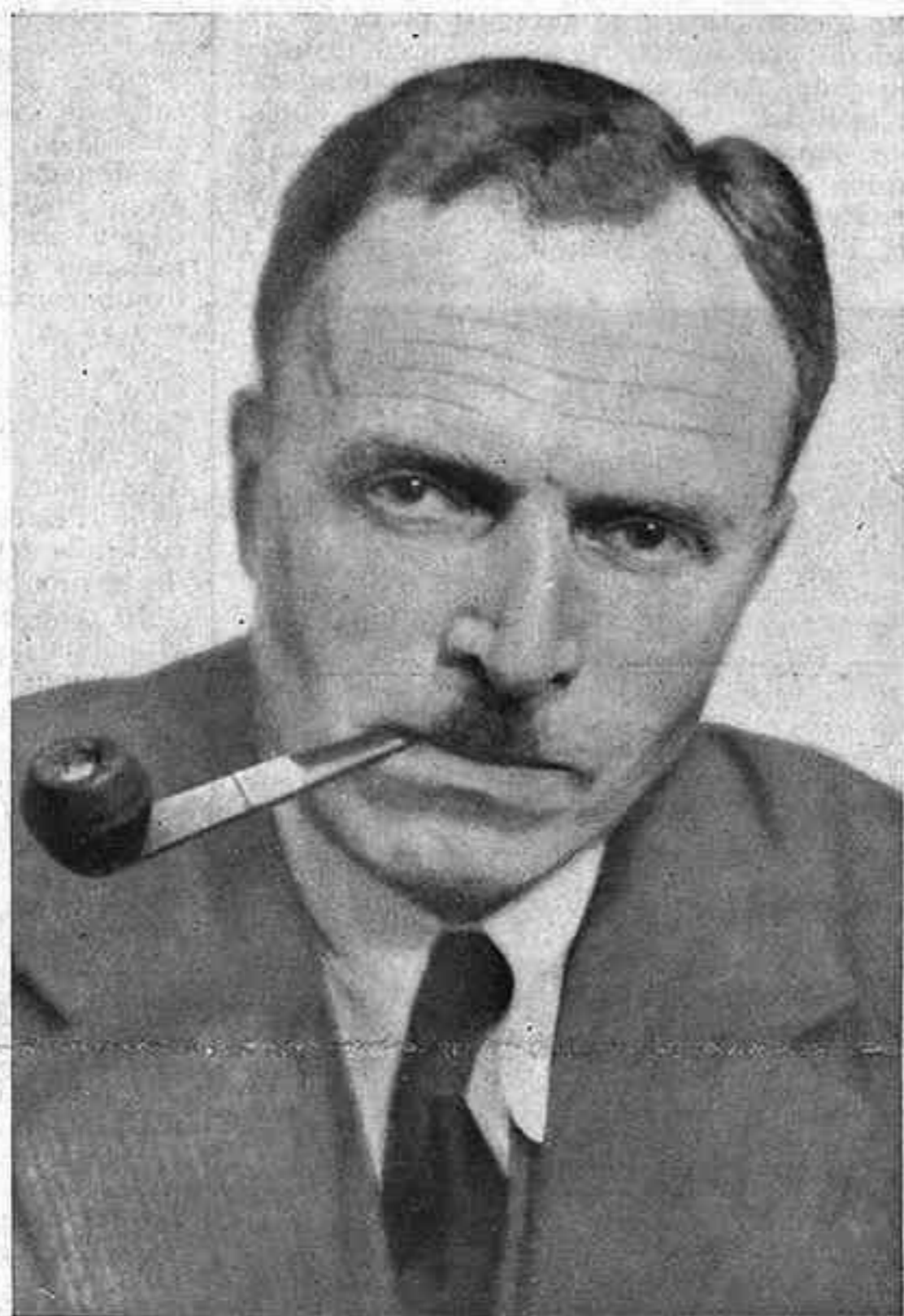
Aquesta política ha de dur a un augment del poder adquisitiu i a l'expansió del crèdit. És estatisme això? Gens ni mica. Es tracta simplement de transformar en servei públic el monopoli privat existent. Aquest és l'únic fi del Pla de Treball.

La nacionalització del crèdit segons el Pla apunta molt més a una transferència d'autoritat que no pas a una transferència de propietat. L'Estat ha de posar els bancs al seu servei, i no pas deixar-se dominar per ells.

El Pla belga no correspon exactament a cap de les solucions que s'ha procurat dur a la pràctica en altres llocs sota l'etiqueta d'economia dirigida i que són extremadament diverses. Aquesta etiqueta, en efecte, pot aplicar-se al règim soviètic de Rússia, feixista d'Itàlia, hitleria d'Alemanya, rooseveltiana dels Estats Units, i aduà, en una ampla mesura, a Anglaterra, que ha restat fidel, políticament, al règim parlamentari liberal. L'única fórmula que convé a tall de comú denominador en gairebé tots aquests països—llevat d'Itàlia—és que hom ha abandonat la política de deflació per una política d'expansió de crèdits i d'antideflació amb l'ajuda de tota mena de mesures, comprènent-hi la moneda dirigida. Un altre comú denominador és la intervenció de l'Estat, destinada a sotmetre l'activitat econòmica de conjunt, sobretot des del punt de vista del crèdit i de la moneda, a unes directives d'interès públic. En aquest sentit, es pot dir que el Pla belga entra en el marc

general de l'economia plaçada. Té, no obstant, un caràcter propi que el distingeix de totes les experiències abans esmentades: primerament, perquè vol organitzar l'apoderament complet, per part de l'Estat, del règim del crèdit, i després perquè vol un Estat més fort.

El Pla, doncs, ha de replantejar el problema de la democràcia. L'exemple dels Estats Units ha confirmat

Henri de Man

mitjançant unes eleccions que la democràcia no és pas incompatible amb un govern fort. Però també ha demostrat que aquest reforçament del poder no pot ésser sinó el d'un Estat en relació amb les institucions que hem heretat del règim parlamentari liberal del segle XIX. Hem tractat d'aquesta qüestió del poder fort en els avantprojectes per a la realització del Pla de Treball, que l'Oficina d'Estudis socials ha sotmès al Partit Obrer belga. Volem—hem escrit—un Estat fort, per a enderrocar la muralla de diners, per a subjugar les forces de l'alta finança que actualment tenen l'Estat en tutela. Però hem de donar a l'expressió «un Estat fort» un sentit molt diferent del que li donen els nostres adversaris. Ells volen un Estat fort al servei de les potències del diner, i contra el poder legislatiu en què s'afirma l'oposició de les masses populars. Nosaltres volem un Estat fort amb mitjans d'acció encarrats contra la potència bancària i monopolista, però no contra el Parlament, sinó ben al contrari.

(Copyright Opera Muidi)
(Segueix a la pàg. 8)

Els Dijous — Blancs

«DOROTHY»

El café, la sala de ball i l'escenari han estat guarnits amb cadoneta i els cossis, tan bells amb llur color de terra cuita, són enfundats dins unes valones grogues de paper acanalat, enllaçades de blau. El desfici de l'artista no ha deixat tampoc en pau els llums, d'una sobria elegància, i uns penjolls espanyol-mosques es desmaiaren al volt de les mampares.

Es dins aquest decorat que, ja la seva aparició l'organitzadora de la rifa d'un joc de tocador. D'edat indefinible, no pot dissimular, però, la tasca demolidora del temps, encara que tothom convingui que està molt bé de carnis. Més que una graciosa presència té la gràcia de l'evocació, i ho proclamen els seus gestos, la seva veu i la seva brusa rosa, molt adients per a una feminitat menys carregada.

Quan ha tingut instal·lat l'estoig damunt una tauleta de marbre del vestíbul, ha cuidat a empaquetar els espectadors de les llotges i, en topar-se amb famílies, ha extremat la discreció i el comediment.

—Una ocasió única per a osequiar les senyores. Quants en volen? La sort va amb la loteria del dia 30; vull dir que no hi pot haver trampa. Tota aquesta tira, només per un real.

—Que és per a algun benefici?

—Sí, senyor; a benefici de la meua humil persona.

—Mira que és eixerida! Deixin-nos-en per una pesseta.

Fet el circuit de les llotges, se les emprèn contra els homes sols, i ara el seu llenguatge ja agafa el caient de la bonaventura:

—Aquest jove tan simpàtic, quants se me'n quedarà? Amb pocs cèntims pot fer la felicitat de la seva enamorada. Endeveno que és rossa, amb ulls de lapislàtzuli.

—No s'encaparrí, que sóc solter de solemnitat.

—Ai, que és xocant! Vostè és capaç de conquistar la millor pubilla de Barcelona.

—Si me'n vaig de seguida, dona. Només he vingut a fer nas.

—No crec que vulgui desairar-me per dues d'engaxades.

—Tingui, però ja se'n pot quedar.

—Dipositi's vostre mateix a la bústia de l'escot.

Mentrestant, balladors i curiosos han format rotllana, gelosos de sentir-se comparats a Adonis. El més agosarat, fet i fet, envesteix:

—I vostè, qui és?

—Ves que tal! Doncs sóc Dorotea, creadora dels productes de bellesa que porten el meu nom, o sigui «Dorothy». Amb les meves cremes no hi ha arrugues possibles i els meus massatges donen a la pell qualitats de satàlia.

—Prou que és veu!

—Es favor, jove. Encara que, com ja pot compendre, existeixen proves més eloqüents. He voltat Europa i l'Àfrica llatina divulgant les meves creacions i arreu l'èxit ha acompanyat el meu pas. I si ara em trobo ací és per una pura casualitat, perquè, encara que no ho sembli, he vingut a reposar. Aquella noia que m'acompanya, i que vaig recollir de petita, em guardarà de mentir. El meu temperament és de si tan actiu, que no em puc estar sense fer res. Però, amb totes aquestes explicacions, la venda s'encalla. Apa, senyors, provin fortuna. Només em queden aquests i el cor em diu que, entre ells, hi ha el premi...

Sobradament, un típic, vosegant un havà, la crida a part per advertir-li:

—Ajanya't, Pepeta, que tinc son!

Carer avall, Dorothy va passant comptes i, en adonar-se del ricus sever del seu amic, l'amanyaga:

—No facis aquest posat, que m'he guanyat el jornal i, si vols, et convido a resopar.

MIRADOR INDISCRET

A la manera de...

Abissínia es posa una mica de moda i potser, cap allà a la tardor, encara s'hi posarà més.

Seguint aquesta moda, un amic nostre, desitjos de documentar-se sobre el conflicte italo-etiòpic i sobre Abissínia mateix, va llegir, entre altres coses, un article, publicat fa quatre o cinc anys a MIRADOR per Miquel Capdevila, en el qual s'explicava la sinistra història de l'arribada al poder de l'actual emperador.

El seu comentari fou digne d'una personalitat:

—Així d'Abissínia és una merienda de negus!

Premis en gènere

El nostre col·laborador Josep Maria de Sagarra, la mà a la butxaca i el cigarret als dits de l'altra mà, s'acosta a una taula del pati de l'Ateneu on uns altres escriptors catalans—més o menys vigatans—tenen un gran paperam.

Es tracta d'individus del jurat dels Jocs Florals de Vic, sospesant i mesurant les qualitats—o l'absència d'aquestes—de milers de versos i de dotzenes de proses que aspiren a un premi o altre.

—Ah! Sou el jurat dels Jocs Florals de Vic! Si me l'haguéssiu de premiar amb una dotzena de llonganisses, encara us donaria una poesia—fa el nostre poeta, mig per facècia, mig seriosament.

La idea no desplaçà del tot a tots. Però el més vigatà de tots, perquè a més d'ésser fill de Vic hi resideix, després confessava als seus companys:

—Ja m'agradaria, a tots ens agradaria que En Sagarra hi concorregués. Però, nois, una dotzena de llonganisses!... costa molts duros!

Cria pores...

Pels voltants del castell de Recasens, que si no anem errats pertany al duc de l'Infantado, corrien unes pores que, productes del creuament de pores domèstics en llibertat i de senglars, eren un híbrid, si no rar, almenys curiós.

Uns quants exemplars d'aquests pores salvatges foren regalats a la ciutat de Figueres, per a la seva incipient col·lecció zoològica. Mantinguts, per la corporació municipal, tot el que perdien de salvatgeria ho guanyaven de pes i condicions mengivolos.

Guanyaren tant, que els actuals gestors, quan els ha semblat que aquells pores estaven a punt, els han fet matar.

I no pas perquè sí. Ja diu la saviesa popular que del porc tot s'aprofita...

El fango com a medicina

Amb motiu de la mort de Carlos Gardel, han estat explicades moltes coses relacionades amb les seves visites a Barcelona.

Ningú no ha deixat de recordar que era un amic íntim de Samitier.

La veritat és que ho era, també, de tot l'equip del Barcelona. Plattko sentia per a ell una admiració il·limitada.

En vigílies d'una final de campionat, que es jugava, si no anem equivocats, a Irún, Plattko estava al llit, malalt.

Els seus companys es desfeien per complaure'l.

—Què vols, Plattko? Digues... El que vulgus, Plattko!

—Vull que Gardel em canti un tango!—féu el porter txecoslovac.

Gardel n'hi cantà dues o tres dotzenes, i Plattko va sentir-se molt alleujat.

Rossinyol i Gardel

Un altre gran amic de Carlos Gardel fou Santiago Rossinyol.

En arribar a Barcelona, la primera pregunta de Gardel era, sempre, la mateixa:

—Che! ¿Cómo sigue el viejo Rossinyol?

Rossinyol el feia riure molt, i, moltes matineses, Gardel ho deixava tot, tot, per a anar a La Punyalada.

—Que pàdapa!—exclamava Gardel a cada facècia que li contava l'autor d'*Els Jocs Florals de Camprosa*.

La granota blanca

Sota un sol que estavellava, es disputà la III Copa Barcelona al circuit de Montjuïc.

No sols els cotxes Mercedes-Benz es demostraven els més ràpids, sinó els que beneficiaven d'una organització millor. Els homes del stand de proveïment anaven amb granotes blanques, potser perquè lliguessin amb el color dels cotxes.

I això que el blanc no és un color gens sofer per a una cursa d'automòbils. Recordem que un any, al circuit de Lasarte, vàrem veure l'elegantíssim senyor Eusebi Bertrand i Serra, un fill del qual prenia part en la cursa, amb una nítida granota blanca. Al cap de poca estona, certes parts ja no eren gens blanques. Però al cap d'una altra estona, el senyor Bertrand i Serra tornava a lluir una granota d'una blancor impecable.

La cursa durava dotze hores. Calculeu el nombre inculcable de granotes blanques que devia dur a l'equipatge el conegut industrial barceloní.

Aventures d'un «cameraman»

Com és natural, a Montjuïc, diumenge, a més a més de tots els reporters fotogràfics i de milers de màquines d'aficionats, hi havia uns quants cameramen.

Un d'ells, que per cert és del país, el veïer esbufegant, regalant de suor sota el sol implacable i el pes igualment implacable de la màquina.

Li havia ocorregut un contratemps. Havia emparaulat un home perquè li fes de camalí. Però aquest, d'aficions esportives indubtablement, un cop tingut assegurada l'entrada a les tribunes, desaparegué, menyspreant els guanys de les funcions per a les quals havia estat llogat...

Justificació lúgubre

L'escultor Viladomat, per raons que no és del cas explicar, frueix sempre d'una entrada de lliure circulació en totes les organitzacions de Penya Rhin.

Dissabte passat, quan anà, segons costum, a recollir-la, un dels elements directius de Penya Rhin hi posava, en broma, dificultats.

—Per què t'hem de donar una entrada, a veure?

—Si vols—oferí el nostre escultor—, per justificar-la, aniré a Montjuïc amb guix i una galleda. Així podré fer-li la mascarilla, si hi ha algun corredor que mor.

Sorpreses de la popularitat

De l'estada a Barcelona de l'actor cinematogràfic francès Jean Gabin, vam oblidar-nos, la setmana passada, la millor anèdota.

Jean Gabin només feia que demanar, la primera nit, quin era el cabaret de més luxe.

—Té la petita vanitat d'ésser reconegut per les dones...—observà Duvivier.

Gabin, sortint-se amb la seva, anà al Hollywood.

Cap dona, però, no el remarcava... Només el va reconèixer un concurrent. I era, encara, un francès, fill de l'ex-ministre Clémentel.

—Aquest xicot—digué a un company seu—és Gabin, el que fa de Ponç Pilat en el film *Golgotha*.

Esmentà precisament l'única interpretació desencertada de Jean Gabin.

Aurea de Mont-Sarrà

Per bé que no sigui de rigorosa actualitat, val la pena de consignar la frase, tant més que el projecte que hi donà motiu encara no s'ha realitzat.

Era a la sortida de l'*homenatge* a Lope de Vega. Dos espectadors parlaven del projecte de Carlos Buigas, que acabava de sortir al diari, d'il·luminar la muntanya de Montserrat.

—Trobo que es podrien començar a fer les proves—deia un espectador—il·luminant l'Aurea de Sarrà.

Equivocació radical

Durant el viatge que En Joaquim Cases-Carbó ha fet per terres valencianes amb En Francesc Pujols i el fill d'aquest, En Faust Pujols, per visitar els centres polítics i culturals del valencianisme, s'han descabellat una pila d'anècdotes dignes d'aquesta secció.

A Castelló de la Plana, sortint de casa del conegut i preclar valencianista Gaietà Huguet, els visitants anaven acompanyats d'aquest il·lustre valencià, del nostre col·laborador E. Soler Godes i altres personalitats, entre les quals hi havia el doctor Penya Masip. En passar per davant del centre radical, en aquella hora de més concurrència, un dels socis, en veure el grup acompanyant als catalans, es va acostar al doctor i li va preguntar, referint-se al senyor Cases-Carbó, venerable patriarca de bigoti i barba blanca:

—Escolteu, doctor, que és En Rossinyol?

Què s'ha pensat?

Aquesta anèdota, certíssima i recent, la dediquem, ara que parlàvem d'ell, a l'amic Francesc Pujols, el nostre hereu nacional.

A la barberia de Montserrat, un client

EL MAL DEL MON NO S'ARREGLA NI AMB COPES DE GINEBRA

A la pàgina 3:
El conflicte italo-etiòpic, per Tigets

BARCELONA DE NITS

UN TEMPLE D'ART

L'APERITIV

parlava, entusiasmat, del professor Picard. — Cada vegada que s'enfila — deia — arriba més amunt. Ha arribat ja a alçada verament inversament proporcional als cèl·luls. I el germà lleu, navaja en mà, es parà en sec i esclatà, molestat de tants èxits: — Bé, això durarà fins que Déu nostre Senyor dirà Prou!

Els gorristes

Conexedors que el senyor Francesc de Sales Jaumar era el que repartia als socis del seu partit els tiquets i passis per a l'anada a Mestalla, alguns des preocupats es presentaren a les oficines del carrer de la Diputació per tal de veure si podrien anar de franc a València.

Fou en aquesta avinentesa que, contra costum, hom veié el senyor Jaumar, irat i descompost, tot empenyent uns joves cap a l'estala:

— *Son ustedes acaso socios? ¿No? Pues por la puerta se va a la calle.*
— *No se enoje usted, aunque estamos en régimen de excepción!* — cridaven els xicots carbassejats.

"Ad libitum"

Mentrestant, en un recó de la secretaria hi havia una senyoreta inconsoable perquè, a desgrat d'haver-se-li ofert totes les facilitats de transport, no podia assistir a l'acte de Mestalla, degut a que els propietaris de l'auto particular no volien tornar a Barcelona fins dilluns a la tarda i ella havia d'ésser-hi a les nou del matí per tal de reintegrar-se a la feina.

Assabentat del ploriquieg, En Cirera hi acudí sollicit:

— *Mire usted, señorita, si quiere, le doy palabra de que estará usted de regreso a las seis de la mañana del lunes; pero le advierto que el ir a Mestalla es más bien un suplicio que un placer: sol abrasador, sudores, empujones...*
— *Bien, bien; opto por el placer de quedarse* — contestà, resignada, la devota de José María.

"On parle français"

Ha sortit el primer *Anuario de la Asociación Española de la Prensa Técnica y Profesional*, on, a més de la llista de les publicacions federades d'Espanya i altres països, hi ha els noms, en francès, dels Comitès internacionals.

Entre altres perles es troben aquestes: *«Secrétaire-Administrative: Pierre Gourlay»*

«Vices-Présidents: G. Bernadot-L. Desroix-Maurice Vasse. Archiviste: André Chataleain.»
En Francesc Carbonell, tot confús, confessava:

— Sí, ja ho veig: hauré d'anar una mica més al Berlitz.

Per la concòrdia

Dijous darrer baixaven en el cremallera una Associació de Filles de Maria i una colla de joves de l'Enciclopèdic. Les primeres començaren cantant el *Vírolai* i els altres respongueren amb un fox. Després, engegaren *Rosa vera* i foren replicades amb *xarleston*. Finalment, les empengueren amb *La Santa Espina*, i tot el vagó cantà a l'uníson.

— Ens creiem que tampoc seguiríeu! — exclamà una filla de Maria.

— No hem pas seguit: és que hem tret una ànima del purgatori — respongué, més que conciliador, un jove manà.

Deliri de grandeses

Per sisena vegada i contra les esperances del consorger de la Lluga sitgetana, ha estat ajornada la inauguració oficial del nou estatge, degut als grans tràfecs d'En Cambó. Un mestre d'obres, molt trempat, ho comentava així:

— Tot això és per presumir massa. Quan ens ho fèiem «mano a mano» amb En Bertran i Musitu, no teníem tants mals de cap!

Fills de perfil

El jove pintor Francesc Serra té un estudi tan petit, que és el comentari de tots els seus amics. Fa uns quants dies es trobaren a casa del jove pintor l'escultor Martí Llauradó i la seva senyora. La muller de l'artista feia els honors de la casa:

— *Sí — s'excusava —; el nostre piset és molt petit. El dia que tinguem un fill hauré de canviar de casa.*

— És clar, és clar — saltà amatent En Llauradó —. O si no hauria de viure de perfil.

El català i l'hongarès

Els pares de Francesc Serra viuen a Granollers. Això fa que de tant en tant vingui la seva mare a veure'l amb algun cistellet d'ous o alguna llonganissa. Un dia, es presentà a l'estudi del seu fill, or s'hi trobava fent tertúlia el nostre collaborador Oliver Brachfeld.

En Serra els presentà:

— La meua mare. El jove és l'escritor hongarès Oliver Brachfeld.

En Brachfeld, que feia poc temps que era a Barcelona i ja començava a parlar el català, correspongué a l'amabilitat de la mare d'En Serra, en la nostra llengua. Al cap d'una estona, la bona dona observà:

— Saps, noi, que això de l'hongarès s'assembla molt al català...

A la taverna dels tenors li ha sortit un imitador. El Marabú. I apressem-nos a dir que la imitació és molt millor que l'original. Millor dit, que l'estat actual de l'original. Pobre bar del Peret. Qui l'ha vist i qui el veu! Ahir — ja n'havíem parlat ací —, una prova palpable que en el món, malgrat la

menc. Aquestes dues obres, que el gran Documentos no s'averonyiria de signar, tenen una frescor *naïve* completament autèntica i exhalen un encís veritablement poètic. Són dignes d'un *Bauchant*, d'un *Bombois* i d'altres primaris vinguts després del *douanier* Rousseau. Els altres plafons són molt més

Una cabellera negríssima i llarguíssima, domada i enllustrada per la gomina abundant, un rostre molsut i sensual de mestís, el vestit blau marí i les sabates de xarol. L'un es diferencia de l'altre per una immensa cicatriu que va del pols al mentó, i que evoca una baralla en algun *bailongo* de La Boca *porteña*, on, entre dos plors de bandoneó, un mala pinta ensorra un ganivet en el ventre d'un altre, tot i dient-li melosament i perososament: *guardame eso, fenómeno!* A la *rue Lepic* o a la *place Blanche* d'abans de la guerra, en aquell *milieu* del qual el mateix Carco acaba de dir que ha perdut el seu valor en modificar-se, a aquest bon argentí li haurien dit *Mario le Balafre* o alguna cosa semblant... Una *zambra argentina*, dedicada al doctor Sabrás, que cap dels espectadors no deu tenir el gust de conèixer, però que tenemos la *immensa suerte de hallarse (sic) en la sala*, i una *canción pampera*, han estat cantades i tocades per aquests dos minyons amb un automatisme emocionant.

I ara ve el bo. L'altra tarda, trobant-nos a l'acadèmia del mestre Tragan, va comparèixer un efeminat exaltat i ple d'eufòria convulsiva: «Acabo de rebre una felicitació de la Raquel pel *Relicario* que he cantat al Marabú. M'espera al Colón...» Naturalment, tothom, menys ell, ho va atribuir a una broma. Doncs bé: ara hem tingut la gran sort de sentir aquest *Relicario* i de veure actuar aquest divertit personatge. Deu tenir uns quaranta-cinc anys. Porta un bisony — amb clenxa al mig! — curosament pentinat i cosmeticat; té un gest preciós i ridícul de *petit-maitre* viciós, i una elegància rebuscada. Amb una veu de falset exagerada, estilitzat, deliquescents, llefiscós i putrefacte, aquest tipus, després de matisar amb mímica detallista i dició irresistibile el famós *Relicario*, ha intentat adreçar-se al públic. Però algú ha volgut fer el graciós. I

«A dall de tot, un rètol...»

bandarreria general, encara queda bona fe. Avui, es diu *Cau d'art*. I l'èmfasi declamatori d'uns dobladors de la Metro, improvisats recitadors, ha reemplaçat la veritat i el natural d'aquells ingenus cantants aficionats. I la indiferència irritant d'un públic mudat i esnob ha reemplaçat l'entusiasme d'aquells bons espectadors, la boca dels quals s'obria i es tancava tremolosament, mentre repetien en veu baixa la lletra d'algun *Esclavo soy*, que cantava qualsevol cándid amb un pam de boca immensament oberta... Pobre bar del Peret. Qui l'ha vist i qui el veu! Naturalment, els bons, els *purs*, hem cuitat a allunyar-nos-en, i a traslladar-nos a la casa del davant on s'ha refugiat tota aquella palpació de cosa viva i autèntica. I naturalment, també, estem segurs que la xurma turística no tardarà a foragitar-nos-en. Però no aconseguirà fer-nos oblidar les bones estones que aquests dies hi hem passat.

A una façana sòrdida del carrer de Sant Rafael, un gran rètol lluminós l'anuncia: *Marabú*. Travessat el bar, igual a tots els bars que es fan i desfan, l'entrada de la sala d'espectacles és protegida per un embà de fusta, damunt el qual un Grau Sala de suburbi ha pintat unes cortines d'un vermell polsós i un piano atrotinat, del qual s'evidencien tot de notes capritxoses. A dall de tot, un rètol: *Alma bohemía*. *Cau d'art*, *alma bohemía*... El desig d'imitar — i de fer *art* — és evident.

De les parets de la sala pegen tot de becs de ridícols marabús que aguanten tot de boles lluminoses multicolors. A sota, uns plafons pintats. N'hi ha dos de particularment curiosos. L'un representa uns arbres assotats per un vent tempestuós, un cel d'una negror amenaçadora i una rulota que s'en-cèn. Davant aquesta tela de fons d'un dramatisme tan punyent, què diríeu que hi ha?

«La sala a les fosques i amb el «tablado» il·luminat per un petit reflector»

Una multitud que corre a arrecer-se? No. Una parella de baturros que ballen una jota amb un frenesí i una des preocupació indescriptibles, i uns guitarristes que els acompanyen pacíficament. L'altre figura un harem ple d'odalisques i de dones d'un sultan que ha adoptat un posat profundament fla-

banals. Un cubisme decoratiu de la pitjor espècie, i, a totes les pintures sense excepció, unes cares enfarinades de pierrot lunar i unes bombes de goma, *leitmotiv* de pesom-

Un «morceau de bravoure»

bre que deu pertorbar el son d'aquest singular pintor. Escenografia, direu. Sí, evidentment. Escenografia. Però escenografia ingènua que preferirem sempre a les de-xalles abominables de l'Exposició parisenca d'Arts Decoratives del 1925, amb les quals

l'home s'ha enfadat de valent. I ha increpat, furios:

— El que talt a fer el que jo faig. I li donaré vint duros. Perquè els tinc. Som a un temple d'art, i no s'hi val a fer el simple. El que el vulgui fer que vagi a la Criolla o al Sacristà!

Fet el silenci:

— Ara els cantaré el trio de *Luisa Fernanda* amb veu de tiple, tenor i baríton. Perquè tinc les tres veus. No són coses de riure això, sinó la meua *garganta* que treballa molt...

Executat el trio amb una gràcia formidable, *l'artista*, enaridit per l'ovació, ha reinclit:

— Ja ho han vist. Ha estat una improvisació, però s'ha sortit del pas. Ara els imitaré una cosa molt, però molt delicada. La diva vella que es pensa estar encara en la seva opulència. Els prego silenci. Ningú més ho fa això. Sóc jo sol!

I heus ací que el nostre home es despenja amb la *cavatina* de diva — *Una voce poco fa* — del segon acte del *Barbiere*. Quin bé de Déu de picats i de *trinos*, Maria Santíssima! Quin estil operístic i quina gesticulació amanerada de diva tronada! I quin *morceau de bravoure* final, amb encaixada triomfal amb el pianista, després de reemplaçar aquell pinjol de la tiple que puja al cel, i que aquest individu és incapaç de fer, per l'actitud solemne del cantant que llança l'agut!

Aquest home d'un grotesc tan finíssim i d'una gràcia caricaturesca tan definitiva, té l'estil dels artistes que han depassat la quarantena. L'estil precís, el gran estil, cuinat i treballat, que el temps ha anat polint i perfeccionant, però sense anular-ne l'espontaneïtat i la raça. L'estil, la gràcia divina, d'aquell gest d'index de la vella gitana Gabriela, amiga de l'Escudero, de la qual ja hem parlat alguna vegada. L'estil, la gràcia divina, del més petit moviment del vell mestre Coronas...

Però com que un dels dos guitarristes ha anunciat la *media horita argentina*, i ha pujat al *tablado* un *estilista* auriolat de mosques, hem abandonat el Marabú i ens hem endinsat pel carrer d'Espalter, tot ple de fortor d'èter i de rètols de *posadas* sinistres, tots els pensaments fets en aquesta memorable *vellada d'art*.

SEBASTIÀ GASCH

FOTOS CENTELLES)

GUTENBERG, S.A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723 BARCELONA

Cocktail. — Fa bastant temps que vaig jurar que no escriuria mai la paraula *cocktail*. Ho vaig jurar per una mena d'instint especial que posseixo, gràcies a haver nascut al cor de la Barcelona vella, gràcies a haver anat molt en tartana, a haver caçat molts borinots, molts espiadimonis i moltes grantes, gràcies a haver-me agradat de molt joventut l'algüardent autèntic i a estar convençut que Horaci és el millor poeta del món. Vull dir que gràcies a l'instint propi de la persona que és molt d'aquest país i que sent la tradició d'aquest país, aborimo la paraula *cocktail*. I no es pot negar que la paraula és preciosa; amb els tres quarts d'angles que tothom gasta, no és fer cap descobriment dir que *cocktail* significa cua de gall. I jo que sóc un enamoratíssim de les paraules que tenen aquest dring i aquest color de cosa viva, no cal que digui que una «cua de gall» em trenca el cor.

Però vaig jurar guerra eterna al cocktail, com a beguda i com a imatge i comparació literària, pel sòrdid abús que s'ha fet del cocktail líquid i del cocktail literari. Jo em pensava que aviat passaria de moda, que els periodistes tronadíssims, sapastes, mancats d'imaginació i de delicadesa, es cansarien d'esmarlar les cròniques i fins les gasetilles amb la paraula americana. Em pensava també que la gent de bon to deixarien de beure la desequilibrada, horripilant i vergonyant mixtura, per dedicar-se al raig legítim i sense barreja de les ampolles de gran categoria. Però la plaga s'ha agreujat, allò que abans només es feia en les cases que parlaven castellà per insuficiència mental i per una inflamació aguda de tífisme i cursileria, s'ha escampat a famílies d'una certa normalitat modesta, ha envaït impudicament les zones de la democràcia, fins les zones més tabolaires, més desarrapades, allí on la xerinoleta agafa aquell gruix espès i aquell tuf corrosiu. La gent que utilitzen els autocars de la càlida promiscuació, de la ginesta mastegada i de la samarreta del campí qui pugui, tenen l'aplom de beure un cocktail a peu dret entre la pols, els nyanysos, les mosques i els gossos filosòfics d'una modesta cantina de raval. Avui dia fins els rectors de fora tenen amagada entre l'escopeta, la teologia moral i les cartes del tressillo, una cocktelera, regal desonest d'algun carlí d'avantguarda. Avui dia aquella excel·lent menestrala que s'ha fet vella a còpia d'amanides té la barra inconscient de destruir l'estómac de tots els seus cosins amb uns cocktails fets de croquetes de gallina, de vi de la monja i d'aromes de Montserrat.

Jo rebo cada setmana mitja dotzena d'invitacions per a pendre un cocktail; aquestes invitacions procedeixen d'un manyà, d'una penya de fabricants de baldifes, d'una entitat artística-literària-musical, d'un centre entre nudista, comunista i poètic, d'una senyora divorciada que casa la rena i d'un gitano que ha esquilat un gos. És a dir, tots els estaments i totes les categories socials s'han arrapat a la cocktelera com si fos l'ampolla de la fàcil felicitat.

El cinema amb la seva literatura, especialment els films arrevertats i frívols, glori-fiquen el cocktail, i el serveixen entre les piscines, les llàgrimes i la prostitució. El públic — immensa massa pecuària — creu que el cocktail l'ha de salvar del xaronisme i de les dotzenes de gats escanyats pels besavis inconscients de moltes famílies que es fan arrossegat per un motor. De totes les americanitzacions, l'afició al cocktail és la més idiota de totes plegades, és la més inhumana. En uns països en els quals la naturalesa i la indústria han arribat a produir el cel a la terra en el ram de les begudes, després que s'ha aconseguit embotellar líquids tan imponents que demanen ésser ingerits sense trampa i amb tot el respecte, resulten veritables insults aquestes copetes gelades amb peles de llimona, olives, cireretes, fragments d'espòsadors o de nina de cel·luloide, en les quals els líquids bons es barregen amb els dolents, i acaben per ofendre's els uns als altres i produir un gust sense categoria ni filiació, un gust que sembla que vingui del gran hospici de les coses standard.

Aquest gust pel cocktail i la literatura del cocktail és una de les causes més fortes de la mentalitat positivament oca, trista i inodora que es va accentuant cada dia més en tots els estaments.

Sense aquesta literatura ni aquestes begudes, no hi hauria tants concursos de bellesa; les noies tindrien més forma i més olor de noia i els nois no es rissarien el clatell ni anirien espitregats pel carrer enenyant una cadenetia i una medalleta d'or al coll, com aquell que fa una gran cosa.

Si la gent s'embragués de conyac, de rom, de vi ranci o d'aiguardent, tots plegats no seriem tan simples.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

— Si voleu ser la *vedette* del pròxim film, heu de dur una vida privada exemplar que no faci enraonar...

— El meu doble no es podria encarregar de tot això?

(Ric et Rac, París)

— Quan hagis fregat els mobles, vé a regar el jardí. No sé com pots estar-te tota la festa sense fer res.

(Gringoire, París)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190 BARCELONA
Telèg: "Carbur" Mollorça, 232 Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

CARTES DE NAVEGAR

Rastre de Nova York

La sensació del viatge, que és contínua i allargassada com un film, tot just desembarcats, esdevé cada vegada més fragmentària i difícil, quan el temps us n'allunya. Hi ha un moment, interessantíssim, en què, perduts ja els rastres del tràfic banal, us resten vius en la memòria els moments que foren el nervi del conjunt impressionador. Aleshores és bo de recollir-los, tal com els aneu recordant, una mica muntats

en l'aire, just al moment que si no ho fésiu començaria la desfilita cap a la penombra de l'oblit.

Però en arribar a Nova York més que enlloc trobeu que aquesta classificació de fets segons llur banalitat o transcendència és absolutament inconsistent. Potser caldria girar la classificació i judicar a la inversa. O bé oblidar qualsevol mena de classificació.

Quins grans escenògrafs, els creadors de Manhattan! L'efecte visual és tan extraordinari que el trobeu excessiu; dona la impressió que és una ciutat preparada per als objectius fotogràfics dels turistes que a la proa dels vaixells confronten tots els gratacels somiats amb els gratacels veritables, dòcilment arranjats junt als molls, constituint-se en el primer espectacle de la ciutat, tal com diuen els baedekers. L'efecte és encara més viu quan el vaixell recala al moll, exactament al peu del gegantí cumul edificat, que queda com un immens teló de fons irrealitzat, i turístic.

Immediatament es perd la noció de les proporcions. Les cases, els carrers deixen de tenir tanyons relacionables amb les cases i els carrers vistos en terra. Barraques xiques de Puerto Cabello! Casetes de Macuto sota els cocoters! Però aquesta boira és ja també tota una altra cosa que el cel intens sota les palmes.

Manhattan és un paralelepípede vorà l'aigua. Harlem, Brooklyn, Jersey City, són visions apaisades. Passat el Washington Bridge, s'emmicolen els edificis i es volten de jardins. I aleshores, la vertical passa, triomfal, als arbres gegants espillats en els llacs immensos.

Així, també, vora el pulmó verd de Central Park, a la Cinquena Avinguda, o a la xarxa de túnels de Wall Street, la més alta demostració de riquesa la donen les cases minúscules—de tres o quatre pisos—

esfondrades entre els gratacels. Una casa així suposa el menyspreu de trenta pisos flogables. Aquests luxes se'ls poden permetre tres o quatre persones a Nova York: Morgan, el banquer, o bé Chaplin, el màgic. Els altres—més pobres—han de fer-se cases de vint pisos per amunt.

A la terrassa de l'Empire State Building —ja us diuen que és el gratacel més alt del món—us ensenyan els edificis que posseeixen el campionat d'altitud uns anys enrrera. Així l'itinerari turístic canvia a cada pas. Perquè el governa—sempre—una exhibició de quantitat.

I, amb tot, en els més fins, quin afany de qualitat! Visitant l'Estació Central, observàvem les colossals pintures de la volta. —Això és la Capella Sixtina d'Amèrica— vaig fer, somrient, al meu acompanyant, el professor neorortu que em guiava. L'afalac que va produir-li aquesta frase el va vedar de veure-hi la menor ironia.

Tenir una història. Una ruïna hel·lènica, per caritat. O bé un monestir romànic. No-teu—sempre en els millors—el buit mental d'aquesta falla inexorable. Així els admirables museus resten, no sé per què, desballestats i sense suport.

Tota l'executòria han de cercar-la en les valors espirituals del món contemporani. Per ací es justifica la manca de profunditat en tot; la gaia inconsciència de què es fa ús. El món és simple i lleuger; i els músculs maxil·lars—treballats a força de chewing gum—poden arribar a donar fessomes enèrgiques: potser l'atleta grec al qual aquests boys dinàmics s'assemblen no tenia l'esperit gaire més complicat.

L'objectiu fotogràfic cerca totes les posicions absurdes a Nova York. Així, sota els gratacels, la màquina es posa vertical, a

la recerca de les finestres últimes, encimbellades entre els núvols. Dirieu que es bocobada mirant el cel.

A l'arribada, la ironia europea ens prevé de reserves. A la sortida, noteu que res no us ha servit, i que els vostres catàlegs mentals han esdevingut prodigiosament inútils.

GUILLERMO DIAZ-PLAJA
(Fotografies de l'autor)

Mirant a fora

El misteri de Reinsdorf

La fàbrica de Reinsdorf comprenia una sèrie d'edificis separats, ocupant en total una extensió de dos quilòmetres quadrats, on 4.500 obrers, dividits en tres equips, treballaven dia i nit en la fabricació d'explosius i de gasos asfixiants.

Segurament es devia creure que la fàbrica no rendia prou, ja que malgrat els enormes beneficis de l'any passat, no es repartí més que un dividend ínfim, per a destinar la resta a noves instal·lacions.

L'explosió, que ha causat un nombre de víctimes molt superior al que oficialment s'ha donat, segueix embolcallada en el misteri. Les dificultats que els periodistes estrangers han trobat en llurs informacions, el silenci de la premsa alemanya sobre les causes reals de la catàstrofe, les precaucions de les autoritats alemanyes, tot plegat ha donat peu a les hipòtesis més agosarades.

Es diu que els alemanys treballen en una nova fórmula de detonants gasosos, d'una potència terrorífica, però difícils de manejar.

Des de ja anys que els químics van a la recerca d'un gas detonant i asfixiant alhora. Hom afirma que en els laboratoris de Reinsdorf es treballava en experiències d'aquesta naturalesa.

També es diu que a Reinsdorf s'estudiava un altre mitjà de destrucció: una bomba d'un nou aliatge, que en esclatar es pulveritzaria en infinitat de partícules metàl·liques, a la temperatura de 3.000 graus. Aquesta bomba seria destinada sobretot a la destrucció dels dipòsits d'essència de l'adversari, i el seu descobriment ha mogut els alemanys a intensificar la construcció de dipòsits subterranis.

L'escorredís Eden

Eden només fa declaracions als periodistes quan ell vol. Però sap refusar els intèrvis i esquivar les preguntes de manera que ningú no s'ho prengui malament.

Així, un dia, a Ginebra, trobant al seu hotel un grup de periodistes carnet i estilet en mans, els declarà: —No, avui res d'intèrvis; només una mica de conversa sobre temes sense importància.

I enmig de l'atenció dels informadors, prosseguí: —Si voleu, us explicaré el temps que fa a Praga i a Belgrad quan plou a Budapest.

L'home que no volgué ésser rei

Es un anglès, lord Headley, mort a Londres, a vuitanta anys, a darrers del mes passat. Lord Headley, per convicció, s'havia fet mahometà. Adhuc tenia dret al títol de hadji, havent fet el hadji, això és, el romiatge a La Meca.

Fa uns deu anys, uns quants albanesos rics, desitjosa de veure llur país governat per un aristòcrata anglès que al mateix temps fos mahometà, li proposaren l'ajer.

Lord Headley, considerant que corria perill d'ésser assassinat, demanà unes condicions exorbitants tractant-se d'Albània: cent mil lliures de cop i una llista civil de deu mil lliures.

Lord Headley no fou rei d'Albània.

Penetració

Tristan Bernard assistia recentment a una recepció literària, artística i mundana. Un criat anuncia, amb veu potent, els invitats:

- M. Samuel!
- M. Cahn!
- M. Lévy!
- M. Nathan!
- I, tot d'una!
- M. Durand!

Aleshores Tristan Bernard murmurava entre les seves barbes: —Aquests catòlics arriben a ficar-se per tot!

Utopia i Etiopia

En una recepció, una senyora italofila defensava, davant uns anglesos, la premsa feixista en la seva polèmica amb la britànica: —Voler impedir que els italians es fiquen a Abissínia i que facin valer altra vegada els seus drets, és una utopia.

—Als anglesos—respongué un d'ells—no ens fan por les utopies, però tenim por per Etiopia.

—Perdoni el senyor que l'hagi despertat. Hi ha un lladre a la biblioteca. —Quin llibre llegeix? (The Humorist, Londres)

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

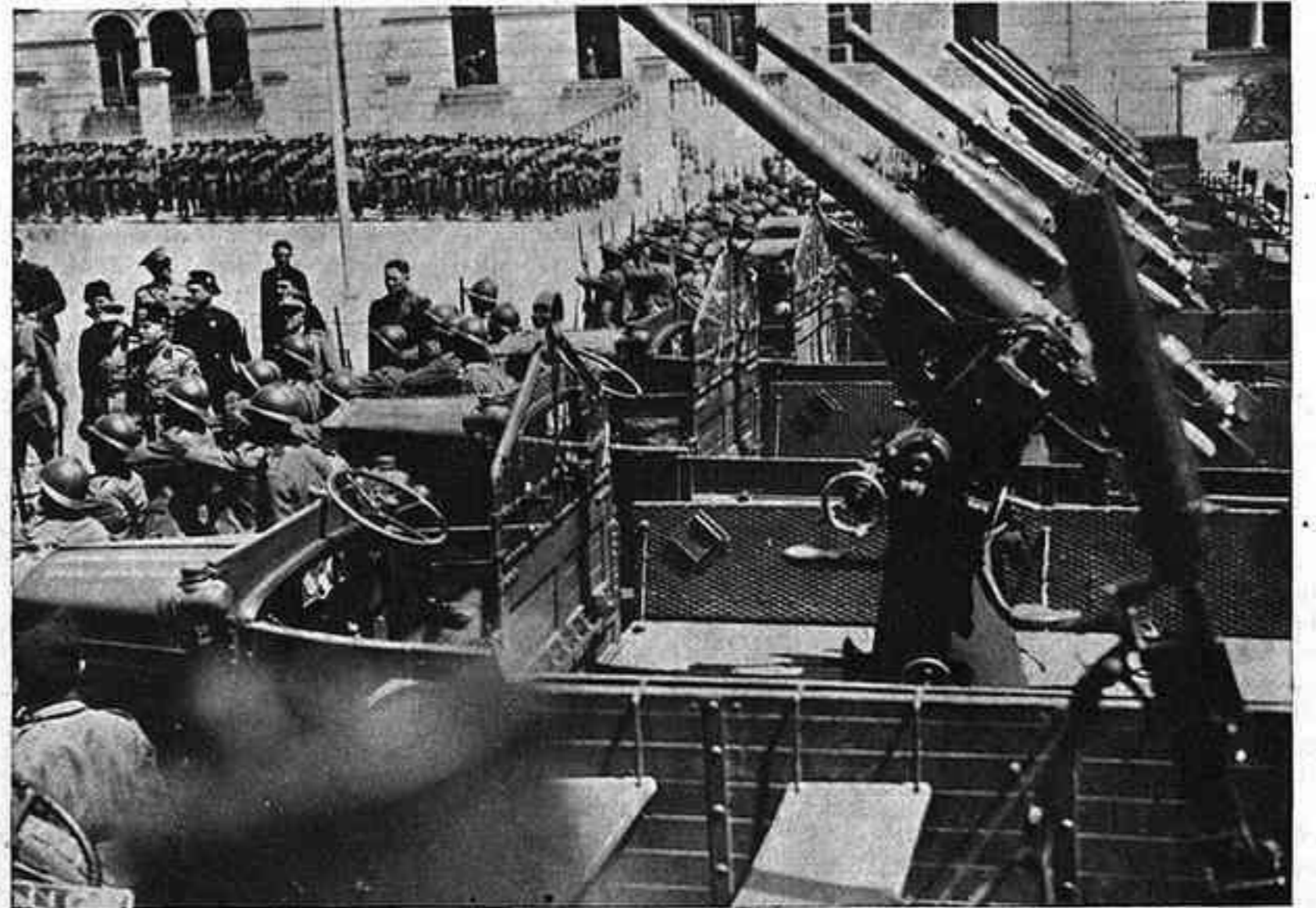
El conflicte italo-etiòpic

Com si les cancelleries no estiguessin prou amoïnades amb l'actual situació d'Europa, heus ací el conflicte italo-etiòpic que, després del fracàs de la missió d'Eden a Roma, ha entrat en una fase aguda.

No s'ha tingut públicament notícia d'aquest conflicte entre el Duce de cara blanca i camisa negra i el Negus de cara negra i camisa blanca, fins després dels incidents de Ual Ual, dels quals s'ocupa—per ganes

que el govern francès no vulgui col·laborar amb l'anglès en les negociacions per a evitar la guerra, sinó perquè s'ha cregut més oportú un capteniment mesurat envers Itàlia, pensant en el laboriosíssim acostament franco-italià, no assolit fins a principis d'aquest any.

Ara, quant a un ajut de França a Itàlia en aquesta qüestió, els rumors no tenen fonament. El que passa és que el Quai d'Or-

Mussolini revistant les tropes de Sardenya abans d'embarcar cap a l'Àfrica

de perdre temps—la comissió d'arbitratge. Però l'origen del conflicte és molt més llunyà. Ja fa una colla d'anys que Haile Selassie I, quan només era el ras Taffari, tingué contactes amb Europa i en formà, no se sap per què, un concepte hostil envers Itàlia. L'estat major italià va adonar-se tot d'una que alguna cosa havia canviat a Addis Abeba i compregué que calia pendre mesures militars per a garantir la seguretat de les colònies italianes del Mar Roig i perquè no es repetís el cas d'Adua, on la impulsivitat del general Baratieri i la desproporció numèrica de les forces foren la causa d'una desfeta italiana.

Mussolini, en canvi, ha vist més enllà. De primer, ha pensat en l'anexió pura i simple d'Etiopia al regne d'Itàlia; després, veient que això era irrealitzable, s'accontentaria amb un protectorat per l'estil del d'Anglaterra sobre Egipte. Però els abissinis estan disposats a mantenir, costi el que costi, llur secular independència, i el Negus ha declarat que abans de perdre-la «hauran de caure tots els seus súbdits, fins al darrer infant i la darrera donau».

Fins ara només es tracta d'incidents de frontera, que haurien d'ésser resoltos pel tràmit de la S. de les N., i les relacions diplomàtiques entre Roma i Addis Abeba segueixen desenrotllant-se normalment, mentre més de cent mil soldats i camícies nere han sortit de la península cap a Somàlia i Eritrea, i, per la seva banda, si Abissínia no ha procedit a una mobilització general, ha pres mesures de caràcter militar que s'hi assemblen molt.

En definitiva, doncs, els dos països es preparen per a la guerra, un d'invasió i l'altre de defensa. Probablement, si Mussolini hagués llegit Maquiavel una vegada més, no hauria comès l'error d'assumir el paper d'agressor per a esperar, i potser no gaire temps, de fer el d'agredit. I en aquest cas, l'opinió pública europea, que amb tant d'interès segueix aquest conflicte, s'hauria decantat en un sentit molt diferent. Hem dit l'opinió europea, perquè mentre els Estats Units han proclamat ja llur neutralitat, algun país sudamericà, com Brasil i Uruguai, semblen voler-se posar del cantó d'Itàlia.

A més a més dels italians, tenen interès en les qüestions d'Abissínia els anglesos i els francesos, els quals tenen colònies bastant importants. Per a evitar dissensions i accions singulars, en 1906 s'estipulà un pacte tripartit, amb el qual els tres governs es comprometen a consultar-se en tot cas de desavinença i a no obrar sinó després d'acord preventiu.

Deixant a part els incidents de frontera, que tenen en si una importància relativa, molts es pregunten quin és a hores d'ara el valor del pacte de 1906, és a dir, si Itàlia pot actuar sense amoïnarse de l'opinió dels anglesos i dels francesos. Els que tenen costum de llegir entre ratlles dels documents diplomàtics no vacil·laran a creure que Mussolini, al seu temps, deu haver avisat Londres i París de les seves intencions pel que fa a l'Eritrea, i probablement es parlà d'aquesta qüestió a Stresa, on—segons s'assegura—el Duce mostrà a Flandin, a Laval, a Mac Donald i a Simon documents provatoris del perill a què poden trobar-se exposades les colònies italianes de l'Àfrica Oriental. Davant aquestes proves, Anglaterra i França deuen haver aprovat les mesures militars de precaució que Mussolini ha anunciat, i deuen haver promès llur neutralitat si el conflicte arribés a esclatar. A Mussolini li deuen haver bastat aquestes manifestacions per a dur les coses al capdavant i posar íntegrament en obra el seu pla.

Això ha d'haver causat sorpresa a Londres i a París, sobretot en la primera capital, a jutjar per les paraules agres de Mussolini envers els anglesos i la violenta polèmica de premsa entre els dos països. No ha ocorregut el mateix a París, no per-

say es preocupa de l'eventual afebliment de les forces militars de la península, que tindria greus conseqüències si esclatés un conflicte europeu. A aquesta preocupació cal atribuir el viatge a Roma de Gamelin, cap de l'estat major francès.

El moment decisiu s'acosta. El pessimisme és general sobre les possibilitats d'un aranjament pacífic. L'estació de les pluges acaba a darrers de setembre, i potser en aquell moment començarà la guerra.

Abans, però, d'aquella data, s'haurà de reunir el Consell de la S. de les N.—el 25 d'agost—sota la presidència de Litvinoff, per a decidir sobre el conflicte, després d'haver-se informat de les negociacions en curs i dels resultats de la comissió d'arbitratge. Mussolini no accepta la intervenció de la S. de les N. en la seva desavinença amb Haile Selassie, o, més ben dit, en la confrontació entre italians i abissinis, car són els dos pobles els que hauran de fer la guerra. La situació serà crítica per a la S. de les N. Laval s'esmerçarà a fer acceptar una fórmula conciliatòria que eviti que Itàlia es retiri de l'organisme ginebrí. Anglaterra, després d'haver violat el pacte ginebrí amb els acords navals amb Alemanya, no podrà pretendre amb gaire força que Itàlia observi les normes de la Societat de les Nacions, i és probable que Eden es trobi en una situació poc avantatjosa qualsevulla que sigui la tesi sostinguda per Aloisi en nom de Mussolini. Però hi ha altres països amb ple dret de pretendre que Itàlia accepti el que es decideixi a Ginebra, i aleshores, seguint l'exemple d'Alemanya i del Japó, Itàlia es retiraria de l'organisme internacional.

A més a més d'aquesta sensible mutilació de la S. de les N., hi ha algun altre punt seriosament amenaçador.

Bernstein diu, en una de les seves comèdies, que el món s'ha tomat molt petit. I deu ésser així si un conflicte que esclata en el Mar Roig té repercussions en el Mediterrani. El temor més gran, en efecte, és que el conflicte d'Àfrica en provoqui un de més greu entre Anglaterra i Itàlia.

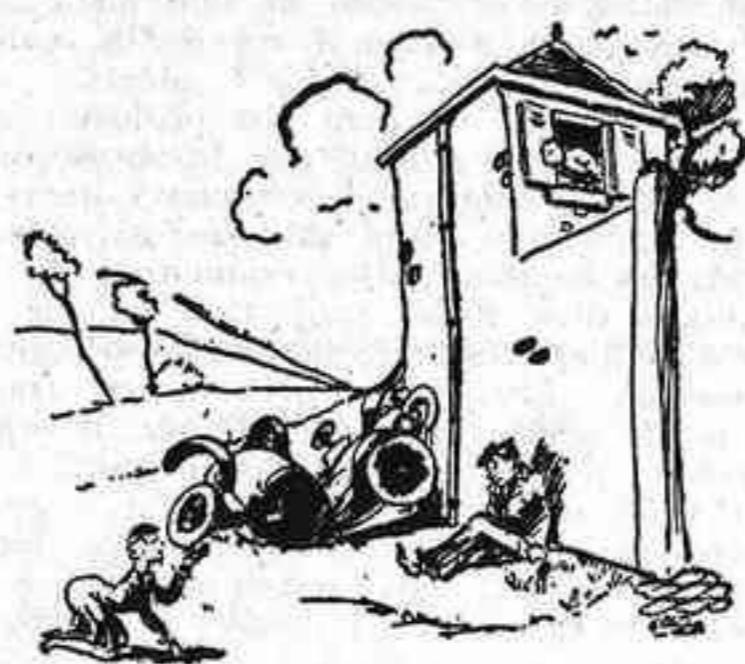
Ara bé: quin és l'esperit dels italians davant aquesta aventura? Si hem de fer cas dels diaris, sembla que en el poble regni un gran entusiasme. No ho neguem d'una manera absoluta. Si s'ha de comptar que els que feren l'altra guerra no és fàcil que el sentin, les noves generacions, en canvi, han estat educades en l'exaltació. Però una cosa és l'atmosfera de bel·licisme i una altra la realitat de la guerra. Quan aquesta hagi esclatat i en comencin els horros, que passarà? Sobre aquest punt les previsions no són fàcils. Ja és sabut que totes les guerres han tingut profundes repercussions en la política interior dels països belligerants.

Mentrestant, quan encara s'és a temps d'evitar-la, es perfila la tràgica probabilitat d'una guerra entre dos països cristians, tan cristians que Menelik, emperador d'Abissínia en 1896, es negà a la restitució dels presoners italians als emissaris del govern de Roma, llavors presidit per Di Rudini, i a un famós explorador-aventurer suís, però la concedí a Msr. Macario, enviat especial de Lleó XIII.

TIGGIS

El borratxo. — Que en vaig de mal afaitat! (Everybody's Weekly, Londres)

—Tu que em preguntaves com ho feia per aturar-me quan no hi havia un arbre... ja ho has vist. (Ric et Rac, París)

Subscriu-vos a MIRADOR

Rambla del Centre, 19 (Llibreria Bergé) - Barcelona

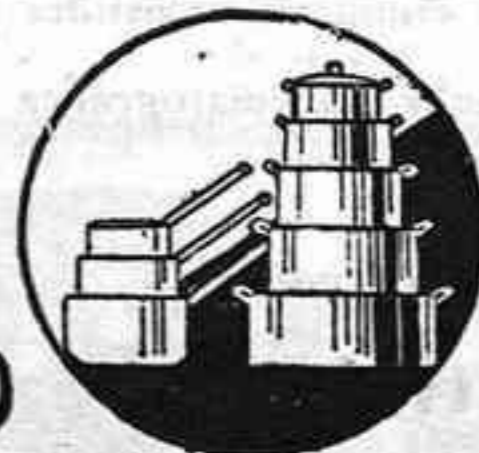
BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

Et Sr. _____
que viu a _____
carret _____ n.º _____ es subscriu a MIRADOR
pel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.
_____ de _____ de 193 _____
Signatura _____

LLORENS

RAMBLA DE LES FLORS-30

BODEGA "EL NOIA"

de Sant Sadurn d'Anoia
Vins, Xampansys i Misteles
SERVEI A DOMICILI
Vins de taula a 0'50, 0'60 i 0'70 ptes. el litre
ENRIC GRANADOS, 95. - Telèfon 80741

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Films de viatges

Entre els símptomes que es podrien registrar en el cas de voler establir l'etiologia de l'home modern en el sentit tot específic del mot, cabria potser assenyalar en lloc preferent la fallera de viatjar. És, efectivament, una observació banal que viatjar està a l'ordre del dia. No vegeu en aquesta fallera un resultat de les comoditats creixents que hom troba per traslladar-se d'ací a d'allà, perquè això fóra probablement confondre la causa amb l'efecte.

Si sigüi el cas que avui es sobreestima d'una manera excepcional la possibilitat de viatjar i de conèixer nous climes, i que hom experimenta com una voluptat molt valuosa la forma de vida que consisteix a pensar i sentir en marxa, sense l'obligació de romandre estancat en un lloc precís del planeta.

Hem parlat d'etiologia i ho hem fet a grat. Si per una certa minoria viatjar pot obeir a una curiositat que delata un esperit sempre vigilant, en canvi és certíssim que en la majoria dels casos la dèria i sobreestima del viatge obedix a la voluntat de salvar-se de l'enúig que és el ròscac de tanta gent d'avui dia. Temptativa de matar l'avorriment i d'evadir-se de la realitat en el sentit estricte del mot, puix que, com ha dit Chesterton, no hi ha res més real com els veïns de l'escala; per suportar aquesta realitat punxant i sempre en desassossec, cal un tremp d'ànima del qual no tothom és capaç. Per això hi ha la possibilitat de veure gent de terres estranyes que aparentment més ésser fantasmès, avui vistos demà oblidats, que no gent que es fixin en un i, per tant, gent amb qui cal comptar.

El cinema, que tan bé reflecteix els trets precisament específics del viure modern, és a dir, del viure en tant que s'exhibeix en formes pròpies de l'època, ha captat molt diverses vegades aquestes formes de vida inherents al viatge. El cinema es troba molt bé entre la gent de lleure i d'avorriments. Quantes vegades no hem sentit que la gent típica que envaïx la pantalla són precisament el tipus clavats d'aquella gent que si no poguessin fer l'amor i beure licors, serien una gent perduda sense remissió en el pitjor dels nihilismes. I quan diem fer l'amor ho entenem en un sentit quasi fisiològic. Si després ve l'altra mena d'amor, això és perquè els productors saben a què atendre's respecte a les esperances de les multituds, en aquest sentit més sanes que l'èlit fotogràfica.

Des del punt de vista dramàtic, a la captació d'aquest estat especial de lleugeresa i irresponsabilitat que caracteritza el viatge autèntic, l'home que es passeja, no pas per anar aci o allà, sinó pel plaer de passejar, sense comprometre's en cap situació fixa, s'hi atgeix l'estudi de la situació creada per la formació d'aquelles societats closes, però provisòries, que caracteritzen, per exemple, el passatge d'un trasatlàntic. Les històries cinematogràfiques que exploren aquesta situació són tan nombroses que ens resistim a citar títols.

Embarcar sembla equivaler a un *borrón y cuenta nueva* que diuen els castellans; la travessia, si és llarga, és una existència en miniatura, en el curs de la qual pot donar-se el cas que un flit sobrevisqui a la «societat closa i provisòria», per a pendre peu sobre la terra ferma. Ja sabem del que es tracta. L'èxit d'un bon argument cinematogràfic d'aquest gènere és precisament que les coses succeeixin així.

Kay Francis, que va interpretar una de les més bones històries d'aquest gènere—pintura aproximada de tot el que hem vingut dient—, aquell film que es titulava *Viatge d'anada*, hi ha reinventat ara, amb molt poca fortuna, amb aquest nou film titulat *Mandalay*.

Ja podem sospitar que si no hem parlat fins ara d'aquest film, que després de tot vol justificar—qüestió de bona voluntat— aquestes ratlles, és perquè el film ens ha plagut tan poc, que volem no parlar-ne.

La culpa de tot potser ha estat que nosaltres havíem posat esperances en aquest film que feia molt de temps esperàvem. Una actriu que ens entusiasma, Kay Francis, un director darrerament molt acreditat, Michael Curtiz, i un títol, vegeu, no sabem per què, bonic, *Mandalay*.

Una dona que, com deïem, en embarcar-se significa la voluntat de renèixer a la vida i oblidar el passat. Teoria perillosa aquesta—tan prodigada en el cinema—de l'oblit. La gent es regenera amb una tal facilitat que la vida moral sembla ací un joc de bufar i fer ampolles. Però, a què explicar un argument que no té cap interès, separat de la visió permanent de Kay Francis, que per cert en aquest film apareix deslluïda? Suposem que no serà res i que la reveurem aviat tan brillant com

Kay Francis, protagonista de «Mandalay»

en anteriors ocasions i en un assumpte més digne del seu incontestable talent.

L'única cosa que salva el film és justament allò que havíem d'haver dit en començar l'article. L'interès fotogràfic dels films de viatges. Ja fa temps que els productors l'han sabut veure i l'aprofiten.

Al costat dels motius d'ordre psicològic i moral que hem tractat d'alludar, aquest motiu d'ordre estrictament cinematogràfic pot ésser una de les causes de la voga dels films de viatges.

JOSEP PALAU

El film en colors

Els historiadors del film hauran de tenir presents dues dates: 1927 i 1935; la primera, de l'adveniment del film parlant, i la segona del film en color. Abans d'enguany ja s'havien fet provatures de films en color, és cert, però sembla que ara el color ha entrat a la pantalla per a quedar-s'hi.

Des de 1914 que un graduat de l'Institut de Tecnologia de Massachusetts, el doctor Herbert Thomas Kalmus, es dedica a la persecució del film en color, per al qual fins fundà la societat Technicolor, que n'ha pasat de totes.

Malgrat algun èxit d'estíma, el color tenia massa inconvenients, fins que en 1932 el doctor Kalmus emprà el procediment de la tricromia. Però aquest no cridà massa l'atenció fins que Walt Disney l'adoptà en les seves *Silly Symphonies*.

Després, es fundà la Pioneer Pictures, que realitzà *La Cucaracha*, film curt, de dues bobines només, que ha estat bastant ben rebut i ha constituït un bon negoci. Encoratjats per ell, els de la Pioneer es decidiren per rodar *La Fira de les Vanitats*, de Thackeray, sota el títol de *Becky Sharp*. Per a posar-lo en escena, el director triat fou Lowell Sherman, i la vedette, Miriam Hopkins. D'això ja fa un any.

Lowell Sherman morí, i el succeí Mamoulian, que no volgué aprofitar a penes res del que s'havia fet. Després, Miriam Hopkins arrellegà una pneumònia en una escena de ball. Després, encara, es cremaren dos mil metres de negatiu. I, per acabar-ho d'adobar, el so aparegué defectuós i calgué un nou enregistrament. En fi, en tot hi ha hagut desgràcia, menys en el color.

El tècnic del color, Robert Edmond Jones, ha declarat: «L'arribada definitiva del color al cinema és una cosa tan nova i meravellosa, que no trobo paraules per a explicar-la; només un poeta podria fer-ho. Vol dir que la pantalla té una vida nova i més atractiva. Podreu veure el color dels cabells d'Ann Harding, el cutis esclatant de Jeanette MacDonald, la pallida lluminositat de Greta Garbo, els ulls de Claudette Colbert. Les vostres vedettes preferides no les veureu com ombres incolores, sinó com són en la realitat.

Ara bé, sembla que el color representa un trenta per cent d'augment en el cost de producció d'un film. Tant de bo això servís perquè els films en colors no siguin doblats!

Segons sembla per ara, les rosses són més cromofotogèniques (?) que les brunes. Mamoulian està convençut que el film en color farà considerar aviat els films en negre i blanc com passats de moda, tal com ha ocorregut amb els sonors en relació amb els muts. Per raons tècniques, ha calgut fer una versió de *Becky Sharp* en blanc i negre. Mamoulian diu que la projecció d'aquest darrer dona una impressió d'incomplet a qui ha vist la versió en color.

També creu Mamoulian que el públic tardarà a aversar-se al color, però un cop avest no se'n sabrà estar.

PANORAMA

Vuit quilòmetres de fotogènia shakespeariana

Per la seva versió d'*El somni d'una nit d'estiu* Max Reinhardt ha rodat vuit quilòmetres de celuloide. Entenem-ho bé. Els vuit quilòmetres són els que té el film després del muntatge, és a dir la versió llesta i definitiva, perquè, naturalment, rodar, rodar, en deu haver rodats molts més.

Ara nosaltres, que esperem molt d'aquest film, ens preguntem amb un cert pànic: d'aquests vuit mil metres, quants en veurem a Barcelona?

Sabem massa quina mena de món estrany és el del cinema per no preveure que tothom es veurà amb cor de corregir Max Reinhardt. Un calvari de cop de tissors amenaça aquesta obra cim del cinema.

No podria haver-hi una llei per protegir una obra així de les intervencions de qual-sevol empresari il·letrat?

Tan de bo tot siguin falses alarmes! Però la por, qui ens la treu?

El film anglès

Churchill i el cinema. — Tothom sap quin lloc ocupa Winston Churchill en la política anglesa. Doncs bé, Churchill es dedicarà al cinema. Almenys per al film *La Conquesta de l'Aire*, la casa productora del qual —London Films— s'ha assegurat la seva col·laboració. I aquesta no es reduirà solament a ésser literària, sinó que Churchill vol vigilar personalment algunes preses de vistes relacionades amb el desenrotllament de l'aviació a Anglaterra.

El film serà dirigit per John Monk Saunders.

Un *Cyrano*. — Així que torni a Anglaterra, Charles Laughton rodarà un *Cyrano de Bergerac* dirigit per Alexander Korda. Cal dir que el gran actor anglès desitjava anys ha interpretar el paper de Cyrano.

L'estrella femenina serà Penelope Dudley Ward, que encara no ha fet les seves proves en la pantalla.

Korda vol intentar una innovació: el diàleg serà en vers. Si aquesta temptativa reïx, el director hongarès empenirà unes quantes obres de Shakespeare.

El conservadorisme anglès. — Charles Laughton és un home consciencios, que estudia els seus papers amb una minuciositat considerable. Quan el creador d'aquell *Enric VIII* que tots recordem va saber que li encarregaven el paper d'un tal capità Bligh— que descobrí unes illes del Pacífic, després que ell i uns quants homes foren abandonats en una barca per una tripulació sublevada—, es passà hores i hores als arxius de l'Almirallat. Per arrodonir la seva preparació, Laughton anà a una de les saserteries més velles de Londres, situada, és clar, al Bond Street.

—Sóc Charles Laughton— digué al dependent—. Sé que vau fer un uniforme per al capità Bligh i en voldria un igual.

—Capità Bligh... Cap a quin temps, si ho recordeu?

—En 1790— respongué Laughton.

—Un moment, si em permeteu— féu el dependent, com si cada dia li fessin preguntes d'aquesta mena.

I, efectivament, en un vell registre de la casa, foren trobades dades de l'uniforme del capità Bligh.

Notícies curtes

Conchita Montenegro vindrà a Europa a interpretar el principal paper femení de *La Vie Parisienne*, film inspirat en l'òpera d'Offenbach. El director és Robert Siodmak.

—Pierre Richard-Willim rodarà un film sobre l'aviació civil. Gràcies a Déu! Ja convenia reposar una mica de l'aviació militar.

—Abel Gance, que ha arruïnat sempre els seus comandaments, espera poder realitzar aviat una *Lucrècia Borgia*.

—Jean Gourguet ha acabat un documental titulat *Les coulisses du Zoo*.

—El nou film de Claudette Colbert, dirigit per Gregory La Cava, es titula *Ella s'ha casat amb l'amor*.

—Richard Boleslawski dirigeix Wallace Beery i Jackie Cooper en un film el títol original del qual és *O'Shangnessy's Boy*.

—La Baker, amb Préjean i Germaine Aussy, anirà a Tunís per als exteriors de *Princesa Tam-Tam*.

—Els dos operadors de la Paramount que acompanyaren l'expedició de Byrd al Pol Sud, han tornat amb 40.000 metres de film. Tot aquest treball ha de quedar reduït a les dimensions d'un film normal.

—Més prudent, Boris Kaufman, que ha acompanyat el doctor Luvachery a explorar l'illa de Pasqua, només ha dut 5.000 metres de film.

El director del Museu Reial d'Art i d'Història, de Brusselles, sosté que Mickey té antecedents de l'any 1200 abans de J. C.!

EL CINEMA A LES COMARQUES

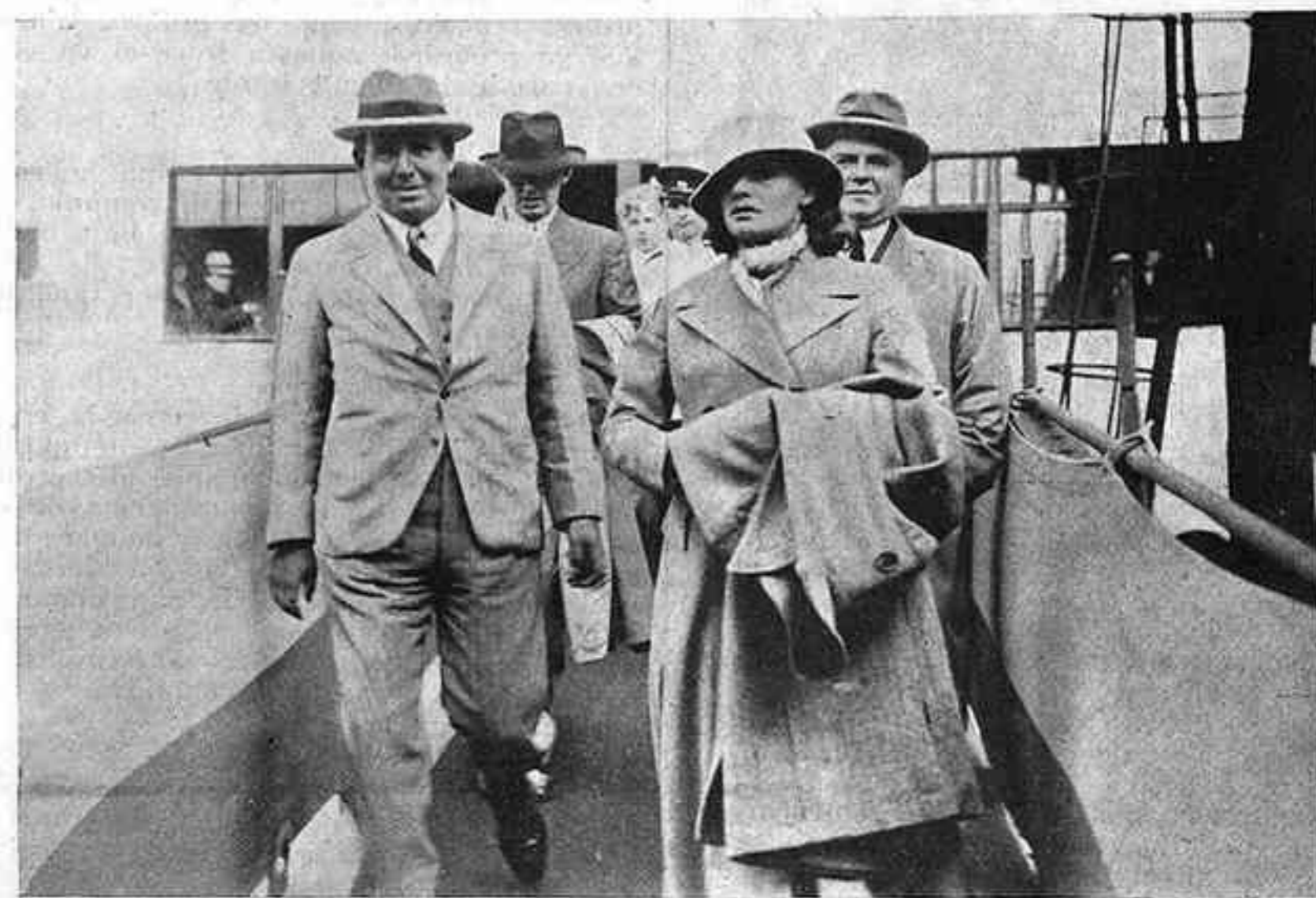
També les preferim originals

Els que vivim fora de Barcelona i estimem el cinema en tot allò que val, ens trobem, en relació amb els barcelonins, en una lamentable situació d'inferioritat. Perquè, entenent que estimar el bon cinema vol dir automàticament sentir una aversió profunda pel doblatge, un fàstic positiu per aquesta mistificació del cinema que hom s'ha empecat en mala hora, el barceloní té més camp per córrer que nosaltres.

Quan li interressi un film, sap que en local d'estrena li serviran, per regla gene-

I, ja veieu, a nosaltres no ens ha tocat altre remei que empassar-nos-els doblats...

I ara, tornant al que interessa, serà bo de remarcar que entre els tres films alludits presentats gairebé simultàniament, fou *Les quatre germanetes* el que obtingué un major èxit. *Les quatre germanetes* aguantà tres sessions a local ple, cosa que no assoliren, de bon tros, els altres. Podem trobar el fet d'aquesta diferència en la popularitat que aquest film adquirí per haver-se aguantat bastant de temps en el local d'estrena;

Greta Garbo, de veu indoblable

ral, la versió original, i a manca d'aquesta facilitat, potser no asequible a totes les butxaques, li queda el recurs de veure el film en alguns dels locals de reestrena o de barriada, a l'aguait d'allà on tinguin el criteri de tractar el públic amb la consideració que mereix.

En canvi, els que vivim fora de Barcelona, en una ciutat més o menys important, que comptarà amb tres o quatre locals de projecció, tirant llarg, un film es passa una vegada i prou, sigui com sigui.

Per tant, som nosaltres els que més patim les llagues horribles del doblatge.

A Tàrraga, el meu poble i d'on jo estic documentat per escriure aquestes ratlles, hi ha tres sales de cinema; tres empreses en competència, cosa que vol dir que serveixen, amb algunes llacunes, naturalment, programes ben passadors. En aquest aspecte, doncs, no ens podem queixar. Veiem bons films i gairebé sempre dins de la mateixa temporada. Però, amb rares excepcions, tots els millors doblats en espanyol.

I quan hom vol el dissabte a les cartelles un film com *La mort de vacances*, per exemple, amb l'afegit «en espanyol», vénen ganes d'anar a pendre la fresca o agafar-se amb una manilla que no s'acabés mai... Però, què voleu? Ens deixarem perdre el film...? De mala gana passem per la taquilla i si bé potser veurem alguna cosa bona, no serà pas sense una—també bona—enrabiada.

Es doncs la veu dels de fora la que ha de deixar-se sentir més fort en la campanya d'higiene contra els doblatges, i per això nosaltres hem volgut aportar el nostre concurs a la croada energètica que Sebastià Gasch està realitzant damunt d'aquestes mateixes planes, l'últim testimoni de la qual és l'article en el qual s'afirma i es demostra que «tothom les prefereix originals». I aquestes ratlles no són altra cosa que una prova més en favor de la realitat d'aquesta afirmació.

A casa nostra no hem vist protestar mai una pel·lícula pel sol fet que fos presentada en la versió original, i en canvi hem escoltat protestes—d'una minoria, si voleu—en el cas contrari. Darrerament i en els mateixos dies foren projectats en els diversos locals, tres films magnífics d'aquesta temporada: *Les quatre germanetes*, *Imitació de la vida* i *Les Verges de Wimpole Street*, el primer en la versió original i els altres dos doblats en espanyol. I vegeu—és curiós—a propòsit d'aquests dos films, que deia Josep Palau en un article que en aquesta mateixa secció dedicà a *Imitació de la vida*:

«Esgarrifa de debò pensar que aquest film, el mateix que *The Barrets of Wimpole Street*, pugui donar-se doblat! El doble és sempre una cosa horrible, però mai això no s'hauria pogut dir amb més propietat com a propòsit d'aquests dos films—tan diferents!—que han passat simultàniament per les pantalles barcelonines.»

Greta Garbo no va al cinema

El mes passat, com sol fer per poc que pugui si es pren vacances llargues, Greta Garbo anà a Suecia. Malgrat el nom de Karen Lund amb què viatjava, no pogué conservar l'incògnit i tot Göteborg era al moll esperant que el *Kungsholm* aragués. Fotògrafs i reporters estaven a l'aguait per a les fotos, els interviews. D'aquelles, en públicament una en aquesta mateixa pàgina: d'aquests n'hem llegit un de lacònic a no poder més. En ell, l'interviuador li pregunta sobre la producció americana. L'estrella respon: «Veig poques pel·lícules. No tinc temps d'anar al cinema.

També va declarar que *La Reina Cristina* no l'havia acontentada perquè no va resultar tal com havia pensat, i que no podia realitzar els seus projectes propis.

JOSEP ELIES I VILES

Passatge de Gràcia, 37. - Telèfon 79681
Sessió contínua de 11 matí a 1 matí i a l'última
SEIENTI UNA PESETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu

RITMO Y DANZA
en colors

SI NO TE CALLAS TE DOY
Dibutx del popular Papepe

NOTICIARIS D'ACTUALITAT
MUNDIAL segons visió PARAMOUNT
i ECLAIR JOURNAL: exclusiu.

MEMORIAS DE SOMOA
L'illa del paradís

ACTUALIDADES

RAMBLA de CATALUNYA 37-Tel: 11701

Un programa de joventut

SETMANA DE L'ESPORT

amb les actuacions del més grans campions mundials recollides per la cambra cinematogràfica

els reportatges

Noticiari Fox

COLISEUM

Sylvia Sydney
GENE
RAYMOND

OS PRESENTO
A MI ESPOSA

La més humana de les estels en la més humana de les interpretacions
Es un film Paramount sense reestrena fins l'octubre

PUBLI-CINEMA

Passatge de Gràcia, 37. - Telèfon 79681
Sessió contínua de 11 matí a 1 matí i a l'última
SEIENTI UNA PESETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu

RITMO Y DANZA
en colors

SI NO TE CALLAS TE DOY
Dibutx del popular Papepe

NOTICIARIS D'ACTUALITAT
MUNDIAL segons visió PARAMOUNT
i ECLAIR JOURNAL: exclusiu.

MEMORIAS DE SOMOA
L'illa del paradís

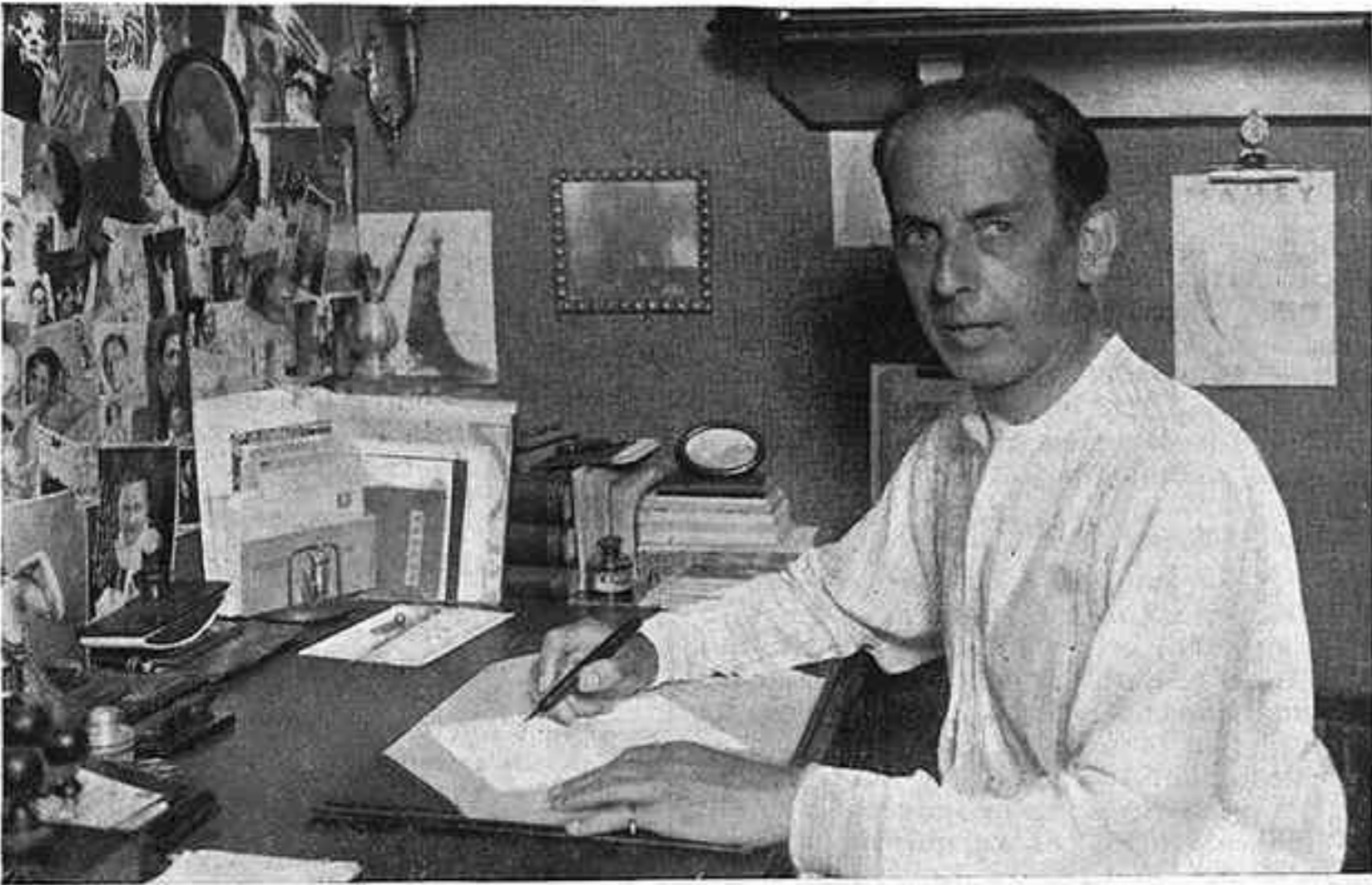
EL TEATRE

ROSSEND LLURBA

Tangos del Poble Sec

Al cap de deu anys—deu anys llargs!—de borratxera de tango, començàvem ja, per fi, a deixondir-nos.
El tango anava morint...
L'agonia, primer, fou lenta. Després, en aquests darrers temps, havia accelerat la marxa.
El traspass de Carlos Gardel representa per al tango la mort definitiva.
—Haurà estat el cop de gràcia!—m'ha confessat Rossend Llubra.
Quan Llubra ho diu!

aquest cantador, que figurava a l'orquestra d'Eduardo Bianco, ha estat l'admiració dels públics de Grècia, Bulgària, Aràbia i Egipte.
Dones, bé: és de Lleida. Actualment es troba empresonat allí, acusat d'haver participat als fets del 6 d'octubre.
Mercedes Carné, una cantatriu de tangos que canta molt sovint a la Radio Nacional de Buenos Aires, és igualment catalana.
Parlant d'aquestes coses amb Rossend Llubra, em va interrompre una vegada, en referir-me jo al cantor Gliberti:

Rossend Llubra

—Ah, aquest sí que és argentí!
El to de la interrupció fou de gran estranyesa.

Dotze anys ha estat Rossend Llubra escrivint tangos! No cal dir que domina el lèxic tanguístic i els arguments com el qui més.

Llegiu:
Vos tenés, oh calle rea, la atractiva simpatia de unos labios femeninos con su risa de cris- [br]tal; en tu afán de diversiones convertís la noche y cantás a todas horas la canción del bien [br]y el mal.

Es perfecte. No hi manca res.
—Com t'ho has arranjat, Llubra, per començar aquests modismes?
—Se m'han anat encamantant... Vés mirant els guitarristes i cantors que han desgrafiats de tots, clavades a la pared.

Una infinitat, en efecte. Llubra té fotografies de tots, clavades a la pared.
—No voldries anar-hi, a Buenos Aires?
—Per què?
—Es cert. Per què?

Sense anar-hi, Llubra ha estat un dels més forts proveïdors del mercat. D'altra banda, el tango, ara, ha deixat d'existir.

Una tercera raó: Llubra és barceloní cent per cent. Si el treguessin del Poble Sec i del Paral·lel, no ho resistiria tres dies. Hi hauria matèria per a un tango més.

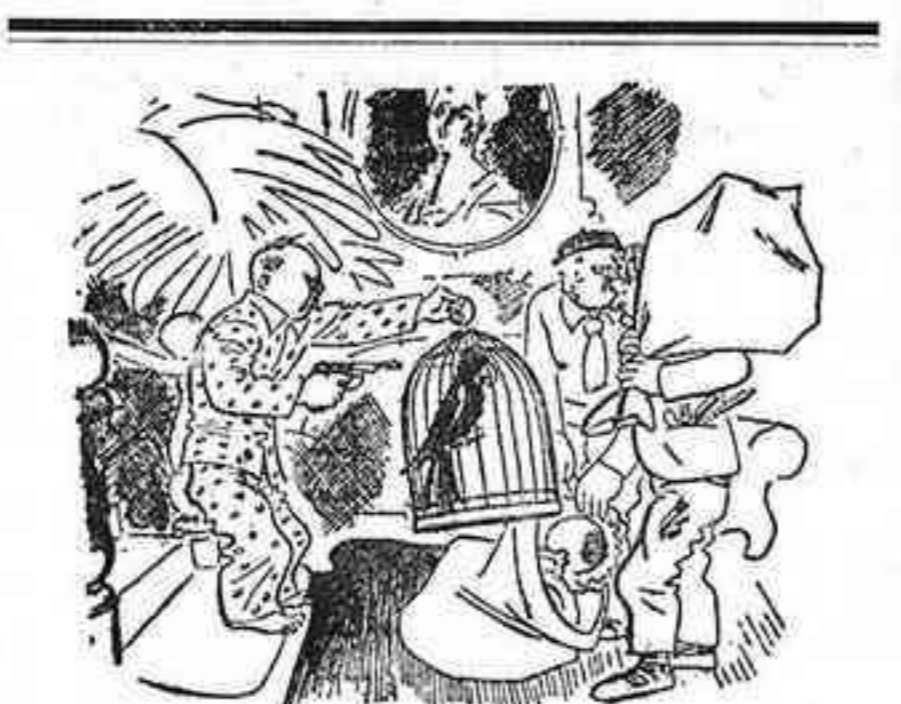
Ara, Rossend Llubra es proposa tornar als cuplets catalans.
—Però sense «patrioterisme». El cuplet català va ensorrar-se quan volgué ésser tendencios. Els sentiments de veritable patriotisme i els cuplets són dues coses distintes.

Llubra, al despatx, dominant tot el paperam, hi té una estatueta de Rafael de Casanova.
Això, com diu ell, és una cosa. Molt seriosa.

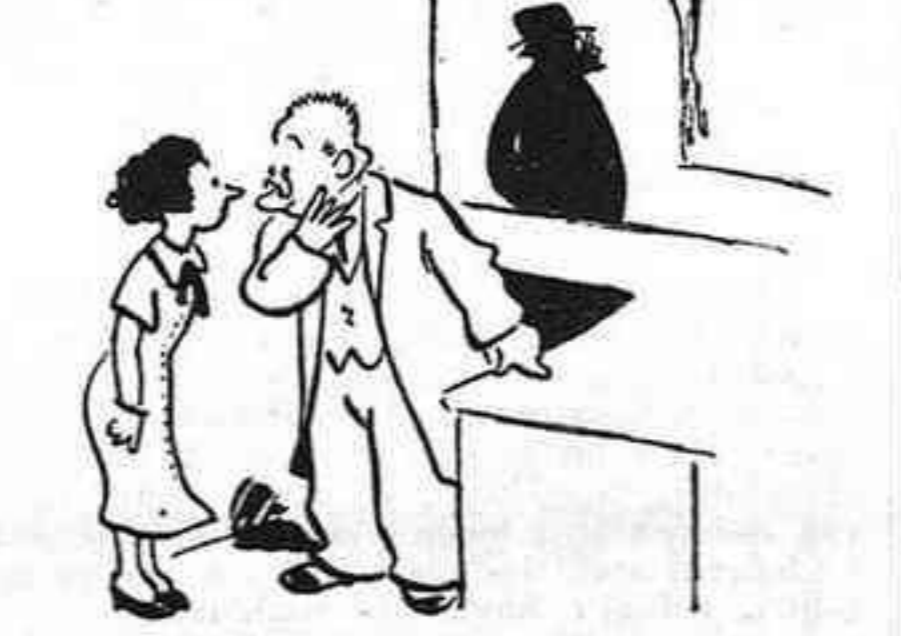
Damunt la taula, corregeix les proves dels nous cuplets: *Ai, Assumpció; Apaixat d'amor; Crispín, Crispán; La mare que va a París...*

I això, és una altra cosa.
—Es el pa, per a Rossend Llubra. Ja veieu si és seriosa, també.

JOAN TOMAS

—Apa, de pressa! I emporteu-vos també això!
(Rie et Rac, Paris)

UN BOIG
—Telefona a l'ambulància. Hi ha un que vol comprar un barret de palla.
(Gringoire, Paris)

REFLEXIONS SOBRE UN CATÀLEG

Els «Materials» de Givanel

L'erudit bibliògraf Joan Givanel i Mas acaba de publicar, extret del darrer quadern de *La Revista*, un seu treball titulat *Materials per a la bibliografia del teatre català*, on el qual ens ofereix una llista de les traduccions al nostre idioma d'obres teatrals forasteres que han estat editades, a excepció dels clàssics grecs i llatins i d'altres literatures més remotes, aquelles en la publicació de les quals no ha estat esmentat el nom de l'autor i les que no poden ésser incloses sota el seu original sigui en un idioma estranger, no pertanyen als dominis del teatre, sinó als del conte, de la novel·la o de qualsevol altre gènere no escènic.

Són tres-cents seixanta-cinc (si no ens hem descomptat) les traduccions de què, amb el detall bibliogràfic corresponent de noms, editors i dates, ens dona compte el senyor Givanel. Comptant amb les excepcions que hem assenyalat més amunt, salvades les possibles llacunes, inevitables en una matèria en la qual aquesta exploració és la primera que hi ha estat realitzada, i tenint present, com indica l'autor en el petit proemi que encapçala el seu treball, que l'activitat teatral catalana no es comença a descabdellar d'una manera normal fins ben entrada ja la segona meitat del passat segle, ens trobarem amb una quantitat de traduccions si no meravellosa sí ben estimable i, donada la bona proporció en què hi trobem obres digníssimes i exemplans, no gens desanimadora sobre l'orientació general dels nostres traductors. Val a dir, però, que la més gran part del que han portat a la nostra llengua encara espera que li vingui l'hora d'ésser representat.

Es clar que al bell costat d'aquestes traduccions n'hi trobem un bon grapat d'obres completament banals, anodines o insignificants, amb l'ingrés de les quals a la nostra escena aquesta no hi ha guanyat res absolutament, i de moltes amb les quals més aviat hi ha perdut, encara que algú més hi hagi pogut guanyar. Però, com diem, la impressió que es treu de la lectura del catàleg del senyor Givanel no és pas de decepció ni de pena, ans força reconfortant en el sentit que deixem apuntat.

En aquest repertori que motiva el present comentari hi ha traduccions del francès, de l'anglès, de l'alemany, de l'italià, del noruec, de l'hongarès, del rus i fins del castellà! Hi trobem, com hem assenyalat, obres de totes qualitats: de bones sobre tota excel·lència, de dignes de consideració com a representatives d'un temps, d'una escola, d'una modalitat o altra, d'aquelles que sense ésser emparades per cap d'aquestes consideracions ens eren portades—amb més o menys retard—per l'actualitat de llur succés, de les que més eren traduïdes amb fins purament mercantils, pel seu picant, per la seva truculència, algunes, també, adulterades, deturpades i rebaixades en vistes al mateix fi, el llibre de moltes òperes i drames musicals—la versió de la majoria dels quals és deguda a Joaquim Pena—i d'altres la incorporació de les quals a la nostra escena no sabem imaginar-nos a quines necessitats, curiositats o interessos podria obeir, tals com aquell *Don Joan Tenorio* (sic), del senyor Emili Costa (1918, reeditada en 1919), però que es veu que respon a una demanda ben efectiva per aquest detall de la seva segona edició.

El treball del senyor Givanel enceta una tasca que esperem que serà continuada; és ara ja un auxiliar útilíssim per tot aquell que vulgui estudiar les vicissituds del nostre teatre. Endemés, aquesta laboriosa llista en la seva simplicitat és plena de suggerències i damunt d'ella qui en tingui lleure pot treballar-hi molt. Ha d'ésser curiós i ben instructiu un examen detingut de les preferències dels nostres traductors, estudiar com es corresponen les condicions intel·lectuals, les aspiracions, les idees estètiques de cada un d'ells amb els autors a què s'han dedicat; l'època en què han estat dutes a la nostra llengua les obres en què han posat les mans, si fou per respondre a una sol·licitació de l'ambient, per pur exercici o per al·liconament de distrets; la forma en què han dut a terme llur treball, quins els realitzaren amb respecte i idoneïtat, quins barroerament i amb incomprensió, quins de primera mà i quins de segona o tercera, etc., etc.

Deixant de banda Molière i Shakespeare, que són els que més han estat traduïts i d'una manera continuada, les incorporacions més importants d'autors estrangers que han estat fetes a la nostra literatura teatral, ho foren durant aquella agitada i entusiasta tongada d'abans de la guerra, que és la que dona al teatre català el seu principal contingent de traduccions. Era llavors l'època d'un desvetllament que s'exhaurí sense que, per ara, hi hagi cap probabilitat que el tornem a veure. Era aquell temps que hom traduïa Ibsen, Björson, Giacometti, Bracco, Ostrowsky, Sudermann, Dantás, Rostand, Bataille, D'Annunzio, Hauptmann, Giacosa, Jones, Maeterlinck, Meyer Forster, Sardou, Gorki, Tolstói, Wilde, Mirbeau, i d'altres i d'altres (enunquem, no valorem) entre els contemporanis, i Molière, Shakespeare, Goldoni, Schiller, Beaumarchais, Byron, entre els vells, sense comptar, com fa Givanel, els grecs i els llatins; Púixkin ho havia estat abans i tot. Després, tota aquella bullida s'apavagà i hom donà pas als vodevils grassos—un xic menys, però, que els que ara darrerament es feien—, al melodrama i al sensacionalisme. De tant en tant, feina isolada; sense comptar amb gaires probabilitats de representació, hom ha traduït, també, coses molt notables; hom ha anat completant i rectificat les antigues traduccions de Molière i de Shakespeare (Carner, Jordana, Maseras, Montoriol), hom ha prosseguit la sèrie de Goethe començada per Maragall (Lleonart, Raventós, Perpinyà), hom ha portat al català Bernard Shaw (Carles Capdevila), Musset (Llates, Vallès), Vildrac (Carles Soldevila), Copeau i Croue (Millas-Raurell), etc., com d'altres de menys ingència i categoria. Aquesta anotació és feta seguint el catàleg de Givanel i prescindint

EN EL QUARANTE ANIVERSARI DE LA SEVA MORT

Com Frederic Soler s'anomenà Serafí Pitarra

Quan jo tenia dotze anys, el meu pare em va portar al Romea, a acomiadar-me de les despulles mortals de Frederic Soler. El saló de descans del teatre havia estat convertit en capella ardent. El cos de Serafí Pitarra era mig cobert per la bandera catalana. Quatre municipals en uniforme de gala li donaven guàrdia d'honor. Tot això succeïa el 5 de juliol de 1895. L'endemà

de Moratín. Per la senzilla raó que s'hi trobaria tot el talent de Moratín afegit al meu. I com que hi veuen més quatre ulls...

Pitarra tenia una facilitat esfereïdora a escriure, i a escriure de tot: drames, comèdies, sainets, paròdies. Sovint se li havia sentit dir:

Frederic Soler en el seu lit de mort

a la tarda, el seguici fúnebre anava per les Rambles. De les balconades del Liceu i del Principal llançaven flors damunt la caixa. Els balcons del vell Ateneu Barcelonès i del Círcol Equestre—que en aquells temps s'estatjava en l'edifici que darrerament ocupà el Centre de Dependents—estaven endotats.

Vaig contemplar el seguici des de la vella *Publicidad*, on el meu pare em va deixar sota la protecció del nostre amic Carles Costa. Després de l'enterrament vingué a recollir-me i ens ficàrem a la Llibreria Espanyola, la fatxada de la qual era endotada, amb una corona de llorer al mig de la qual es llegia: «A Soler». Un fotògraf que es deia Rus assabentava a Innocent López Bernagós, avi d'Antoni López Llausàs, el de la Llibreria Catalònia, que havia tret unes bones fotografies en la capella ardent (una d'elles és la que il·lustra aquestes ratlles). Recordo que a la botiga de la Rambla del Centre hi havia Josep Feliu i Codina, Josep Roca i Roca, Albert Llanas, Josep Maria Pascual i Conrad Roure.

Hi havia, també, una discussió terrible entre ells; per què Frederic Soler havia adoptat el pseudònim de Serafí Pitarra.

Conrad Roure deia: —Aquest nom, creat per la imaginació de Frederic Soler, ell l'havia posat a un personatge còmic d'una peça molt lliure, més verda que una persiana, irrepresentable com no fos davant un públic d'homes sols. Soler em deia, temps després, que si no haguessos posat el nom de Pitarra a un dels seus personatges, l'adoptaria per pseudònim, més que res perquè el trobava inconfundible amb altres pseudònims de la seva època.

Josep Maria Pascual, que de tot es recordava, afegí a les paraules de Conrad Roure: —Jo tinc ben present que en els primers números d'*Un Tros de Paper*, Soler ja signava Serafí Pitarra, així com vos, Roure, signàveu Pau Bunyegats.

—Escolteu—volgué precisar Conrad Roure—, quan vaig dir a Soler que volia adoptar el pseudònim de Bunyegats, ell va dir-me que també era del seu gust, i com que a mi, per la meua banda, també m'agradava el de Pitarra, vàrem decidir fer-nos-ho a paelles. Soler va esquinçar un paper en dos trossos; en l'un va posar-hi un nom i en l'altre l'altre. A mi em va tocar el que deia Bunyegats. Va afegir-se el Serafí perquè li va semblar que presentava un contrast molt eufònic amb el Pitarra.

Conrad Roure es va acomiadar. Amb Albert Llanas i J. M. Pascual, el meu pare i jo seguïrem Rambles amunt. I com a incís consignaré que Llanas arreglant en aquell temps, per a l'escena catalana, *El sí de las niñas* de Moratín, a la qual havia afegit un personatge, ens deia: —D'aquest aranjament n'havia parlat molt a Pitarra. Sabeu que em va dir alguna vegada? Doncs que la meua comèdia, un cop enllestida, quedaria molt millor que la

d'aquelles traduccions que no hi són enumerades.

El nom de traductor que es troba més sovint en la llista de Givanel és el de Carles Capdevila, i sempre en obres i autors de solvència i bona qualitat; d'altres noms hi veiem, com els que hem citat més amunt i com els de Pous i Pagès, Josep Maria Jordà, el malaguanyat Alexandre Soler, Narcís Oller, Ruyra, Vilaregut, Moliné, etc. Creiem que és digna d'ésser notada la gran abundància de drames puvants, ombriols i transcendents amb què compta el nostre teatre de traducció al costat d'una gran escassetat de comèdies i teatre lleuger de solta i de dignitat. Una mica de reflexió sobre aquest fet ens explicaria moltes coses i compendriem el seu perquè en constatar que de Tristan Bernard només hi hagi en català tres comèdies i del gran Courteline, una sola: *L'artista* 330 (Carles Costa, 1912).

JOAN CORTES

—Doneu-me un bon final de tercer acte, i en vuit dies us deixo enllestit tot un drama.

Quan era jove, Frederic Soler havia fet d'aprenent en una rellogeria del carrer de la Unió, establiment que molts de nosaltres hem aconseguit, regentat pels successors d'Antigues. Allí va començar a engiponar versos. I va ésser l'amo d'aquesta botiga qui va poder llegir una de les primeres poesies del seu dependent, ja que era dedicada a la Sra. Antigues.

Més tard, ja esdevingut autor de fama, seguia visitant la botiga, en la qual es feia una animada tertúlia. Un dels que també hi assistia era un comediant català de gran fama: Iscle Soler.

Així mateix, una altra personalitat, periodista inquiet que va viure intensament i per molt llarg temps la vida barcelonina, era un ferm puntal de la rellogeria del senyor Antigues. Em referencio a Josep Maria Pascual, a qui dec aquests detalls, així com l'anècdota que vaig a explicar a continuació.

Quan l'incendi destruï el Gran Teatre del Liceu, l'any 1861, el veïnat dels carrers de Sant Pau, Arrepentides i Unió va tenir la justificada por que el foc encendria les seves cases i, com és de suposar, a correu-llit va desbarbarar tot el que va poder de pisos i botigues.

En saber la nova de l'incendi, Frederic Soler va córrer tot seguit a l'establiment de rellogeria del seu ex-principal. Va trobar el Sr. Antigues que sortia esparverat de casa seva amb un imatge de la Mare de Déu en braços.

—No s'esverri, home, Sr. Antigues—procurà calmar-lo Pitarra—. On va amb aquesta mare de Déu?

—A salvar-la del foc...
I Pitarra, sense perdre l'humor, va dir-li: —Però no veu, sant cristià, que és ella qui l'ha de salvar a vostè, i no vostè a ella!

RAFAEL MORAGAS

El llaura. — Sí, jo llegeixo el pensament. Ara mateix, sé el que pensa vostè...
Ella. — Així, dispensti...
(Rie et Rac, Paris)

L'una. — Diu que aprèn a estimar el seu marit.
L'altra. — Amb qui?
(Smith's Weekly, Sydney)

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Teléfono 41655

SI ES ELÉCTRIC
PER AL VOSTRE AUTOMÒBIL
ho treballareu en les millors condicions de preu i qualitat, al **GADATGE ELÉCTRIC**
CARRER MOIA, 618 (Anbau i Diagonal)

LES LLETRES

Jacme Escrivà ELS LLIBRES Les poesies de Pere Orlandis

Del poeta, valencià tal vegada. Jacme Escrivà (1370-1430) només coneixem tres composicions totes elles ben diferents...

De les dues poesies catalanes de Jacme Escrivà l'una és aquesta cobla:

ESPARÇA

En bé fort punt sui entrat en la cella d'amor, qui em bat ab ses grans disciplines...

L'altra poesia catalana, que cau dintre el gust valencià, és la

RECETA PER APENDRE D'ESCRUIRE DREÇADA A UNA MONJA QUI VOLIA APENDRE D'UN GALANT.

Pus que demanat m'havets com porets pendre d'escriure, tot primer no us vullats riure...

L'art d'escriure vol la ploma fort dura, que no es doblec; mai escriurets bé sens goma...

Del trempar la maestria prolissament la us diré: la ploma, se vol que sia aguda, cairada bé.

Encara més se cové la part dreta sia curta: gardats la tinta no surta tro tant que mester l'haurets...

Ab la mà que hom se senya la ploma, si us plats, tenits, però tostemps vos sovenya...

La tinta sia gomada e lo paper blanc e llis, e si sots acolorada escrivint, eu vos avís, que nulla gota sortis...

—ladones faretts bells escrits— e lo quart dit que hi consista. En lo tinter haja tinta per què la ploma hi mullets...

Dessobre lo genoll destre vol estar pla lo paper; doncs aprenets del bon mestre pus d'escriure us plau saber...

E pus vete que hai dat recapte e d'escriure sui tan abte demanats-me totes vets, senyora, quan escriurets.

Tornada

Ni divenres ni dissapte, perquè iscats molt pus abta, no cessets gens ne hi gardets, senyora, quan escriurets.

Aquest poema, d'una doble intenció evident, s'ha d'interpretar tenint present que el bon mestre, citat en la sisena estrofa, és Ovidi.

D'un valor molt superior a aquestes dues poesies catalanes és la francesa. La manca de dades sobre Jacme Escrivà no ens permet d'esbrinar...

Vegeu el poema francès de Jacme Escrivà:

Hoies ores, mon cuer, ce que vueil dire et vous gardes de metre'l en oubli...

Par Dîu, mon cuer, aiez sans droit chan- tier e rire, il me faudra qu'elle le vuet ayssi, ce poves vous faire sans contredire...

Mon cuer tousjours vous coistara le mar- si ne fetes la volente de ly, elhe me puet faire foundre e frire...

Tenim dues notícies més sobre Jacme Escrivà reportades pel poema col·lectiu de Francesc Ferrer Lo Conhor...

Carles Pi i Sunyer, La Vida i les Lletres de Júlia de Lespinasse (Catalonia).—Salvador Espriu, Miratge a Citerea (L. E. D. A.)

En un pròleg escrit sense gens d'afectació, Carles Pi i Sunyer ens descriu l'origen del llibre que ha escrit...

perfectament literari de la societat que volta l'heroïna, unes reflexions polítiques al volt del paper històric dels enciclopedistes...

Salvador Espriu és un escriptor jovenís.

Júlia de Lespinasse, per Carmontelle

El llibre de Carles Pi i Sunyer té, doncs, un doble aspecte. Més que la traducció, per reeixir en la qual calia un gran respecte a l'esperit de la senyoreta de Lespinasse...

sim, que féu una entrada gairebé sensacional en la nostra literatura amb una breu novel·la titulada El Doctor Rip...

Princes d'uneur, flour de flours de joye, a vos me pleint de mon las cuer doulant...

Altra ens reporta una cobla d'un poema perdut del nostre poeta:

Amor, amor, qui es vulga us do lauser e xant per vos, car deranant de cor maldic vostra follor...

Per aquestes citacions sabem que Jacme Escrivà féu dos poemes més dels conservats.

GAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 11 Telèfon 41655

Tenim una mica de desig de conèixer les poesies d'Orlandis, de l'amic de Costa i Llobera...

arreu ja ma carrera de tombes veig guarla mori no té descuit... Mes entre buidor tanta, que endola ja ma amic, gran és ton buit.

Com obra teva amaves la meua poesia, sabies-la de cor; i en les cançons tan curtes l'encant jo perd d'una gran arpa d'or.

Ai, jo esperava una hora en què finís l'abi, encara més units, recomençar poguéssim la llarga confidència dels nostres esperits.

Tenim en un llibret, novament editades, aqueixes curtes poesies d'Orlandis. Són ben bé allò que Costa i Llobera en deia?

Quina cosa que els escriptors erudits i acadèmics, com Costa i Llobera, no mentin mai...

Tots els artistes de caient sentimental tenen el mateix perill. Massis ha insistit sobre una certa inexactitud de Renan respecte la seva germana Enriqueta...

Ara que diem de Lamartine, a les seves inexactituds famoses i denunciades per Sainte-Beuve, s'han afegides les del seu 40.è entretien sobre Mireia...

Qui era, doncs, aquest Orlandis que Costa i Llobera estimava?

En morir Orlandis, els seus amics editaren les onze poesies que deixà, i les prologà Miquel dels Sants Oliver.

Deixeu el llibre, l'oblídeu de seguida. I quan un bon dia hi torneu, hi trobeu alguna cosa més; voleu saber-ne el secret?

Orlandis ens fa venir a la memòria de Folguera i de Cases i Amigó, d'aquests joves elegíacs que, com ell, morien d'hora.

Orlandis també sembla pres de la tristesa d'una vida sense lluita. De vegades Costa i Llobera també la sentia...

Ploure, poetes de la pàtria mia, s'és post un altre estel.

Orlandis, a la lectura dels seus primers treballs literaris a la tertúlia de casa Alcover, donà una agradable sorpresa.

de l'expressió abundosa. Orlandis al revés. «Ens deixà sorpresos en escoltar aquelles gentils cançons que sortien, abrinades i re soltes...

Pobre cor meu! Entre festes més se plany de sa dissort, degotts d'amargues llàgrimes corrent entre molsa i flors...

Potser la composició més íntima del llibre és la que titula Fredor de cor (que coneixem per la versió castellana de Josep Maria de Garganta).

L'oratge sols movia remor de fulles seques, i entre les veus del bosc només sonava el cant adormidor de la peresa.

Què s'havia romput en aquella vida? No basta un desengany d'amor per explicar del tot el seu esclatament malaltís.

Pensava que no podien mentir paraules de rei, que els reis joves se casaven amb filles de carboners i es morien les donzelles de mal d'enamorament.

Era com aquella flor de lotus de Heine que s'ofèn de la llum del sol i només s'obre a la frescor de la nit i al clar de lluna.

morien calijosos records de juvenesa turments d'amor, vesllums de poesia i el sant anhel de recollida cella.

Aquest finir del món exterior havia de dur el mateix ensomni a naufragar en l'apatia, quan la mort impensada acabà tot d'una aquell naufragi.

JOSEP MARIA CAPDEVILA

CASAMENT CANICULAR

—Quina sort té la núvia de dur una mosquitera!

(Ric et Rac, París)

BIBLIOTECA "UNIVERS" Acaba de publicar-se el volum 35 EUGENI D'ORS Gualba, la de mil veus Preu: 1'50 ptes. Administració i venda: Llibreria Catalònia 3, Ronda de Sant Pere, 3

LES ARTS I ELS ARTISTES

El Sagrat Cor del Tibidabo

D'uns mesos ençà, les obres del temple del cim del Tibidabo s'han intensificat i sembla que com a fruit de la propaganda realitzada per alguns diaris aquest podrà ésser a la fi acabat.

La immensa majoria dels barcelonins miren les obres d'aquest temple amb indiferència, com si fos una cosa de poca importància.

D'aquesta indiferència i d'aquestes badades col·lectives, Barcelona ja n'ha patit massa. Badant, badant, els barcelonins s'han adonat que el pla urbanístic de l'eixampla és una monstruositat; però quan ja no té remei. Ens adonem també, sortint de la nostra distracció quan ja no hi ha remei, o un remei molt costós, que a Barcelona vivim d'esquena al mar. I en fi — ara més actualment — entre la badoqueria i la indiferència general, ens han aixecat un peu sobre les runes d'un jardí encisador, que feia, juntament amb Betlem, d'aquell tros de Rambla un lloc deliciós.

Ens destruïran el Pataú Güell, obriran noves avingudes, enderrocaran monuments artístics... i finalment, tot badant, badant, els barcelonins veuran astorats, el dia menys pensat, que les cases de sis pisos arriben ja al cim del Tibidabo i aquest coronat d'una gegantina amona de Pasqua... Aleshores vindran els esgarips i els plors de desesperació, però aleshores tot això que avui encara té remei, ja no en tindrà.

Seria ja hora que ens adonéssim que de la mateixa manera com ens prenem el dret de criticar, insultar i rebentar sistemàticament qualsevol Consistori, ens hem de prendre el deure d'interessar-nos, almenys un mínim, en les obres públiques que poden ésser de capital importància per a la ciutat.

El Temple del Sagrat Cor del Tibidabo

sobre la magnífica base natural. Un temple, en una esplanada boirosa, necessita ésser esvelt, com per enlairar més l'esperit del creient, i en canvi, en aixecar-se ja sobre una alçada, cal que faci convergir tota la grandesa del lloc en un petit recinte on l'ànima es concentri en una devoció pietosa. La vista del temple, segons el projecte actual, no inspirarà devoció, sinó que farà

La definició de la bellesa

Des del dia 18 de desembre darrer fins al número del 30 de maig de l'any actual, passant pels números dels dies 15 i 21 de febrer, 16 de març i 21 d'abril de l'any corrent de *La Publicitat*, la definició de la bellesa és objecte de debat. El darrer al·listat a la contestació és el senyor Nicolau Rubió amb la seva personal definició i altres consideracions en ella orbitades, que publica al número de *MIRADOR* del 30 de maig. Per al senyor Rubió la bellesa és funció de l'home, «dels homes de tots els temps que s'han cultivat en el tracte del bell»; o bé, si us agrada més, «la bellesa és aquella qualitat dels objectes gràcies a la qual han estat trobats bells pels homes que posseeixen el do d'apreciar el que és bell».

Aquesta doble definició ens fa pensar en aquella explicació de les virtuts de l'opi, la qual fa, poc més o menys, així: la grana del cascalf fa dormir perquè posseeix virtuts dormitives. Cal, però, saber interpretar el pensament del senyor Rubió. El lector que conegui d'aquest debat almenys l'allegat del darrer opinant ja es farà càrrec que el que aquest defensa és la subjectivitat de la bellesa contra aquells que sols voten per l'objectivitat: la bellesa no estaria pas en l'objecte sinó en el subjecte; la bellesa seria funció de l'home...; mateu l'home, segueix dient el senyor Rubió segons la vella tradició idealista, i la bellesa mor.

Ara que hi ha hagut les revetlles potser hauria estat hora de treure de les golfes aquests conceptes antitètics de l'objectivitat i de la subjectivitat aplicats a la bellesa i llançar-los al foc. Perquè, perventura res que sigui objectiu no és alhora subjectiu? I el subjectiu no té les arrels arripadíssimes en l'objectiu? Tant és així que aquest mateix senyor Rubió que ix al born de la bellesa a defensar-li la subjectivitat no es pot estar de dir: «La bellesa és aquella qualitat dels objectes...», etc., etc.

També caldria llançar al foc de Sant Joan aquesta altra idea quasi popular sobre la inexistència de la bellesa en el món exterior, la seva exclusiva existència en el món intern..., a preteix que un cop mors la bellesa mor per a tu... Perquè el cert és que ningú no sap el que percep o deixa de percebre l'esperit quan li esdevé la mort corporal; mentre que, d'altra banda, és ben cert que un cop tu o jo serem morts, la bellesa seguirà éssent percebuda per tots els testimonis que es sobrevisquin, majoria bastant superior a la de tu tot sol. No diu el propi senyor Rubió que al través de les mudances del gust «els homes van coincidint de generació en generació en l'apreciació d'allò que és fonamental i més amunt d'ii si fins immutable en la bellesa?».

El senyor Rubió aprofita el seu bornar idealista per a trencar una llança en favor de l'home; l'Home, amb majúscula; l'Home oblidat per tots els que suara hembebat sobre la definició de la bellesa, segons parer del senyor Rubió. No em sé acabar que una persona tan cultivada com el surti ara amb aquest ciri trenat. Jo crec però que en parlar de l'home no sap ara com ara el que vol. Perquè és ben obvi que en definir, o en discurrir tan sols, hom ja es posa a si mateix abans que tot; hom ja sobreenten que el pensament pervé sols de l'home i a l'home es dirigeix, i a l'home i a tota cosa es refereix... Però, on estem que encara els nostres intellectuals més abocats a la intervenció rosegim per zones reservades a Monsieur de La Palisse? Ni lligant indulgentment aquesta defensa de l'home amb el concepte de subjectivitat que té el senyor Rubió, aquest no s'extingiria de blasme; i això particularment perquè el nou definidor vol ésser massa explícit. Quan tu a fortiori: «l'home és per dret propi part integrant de la definició de la bellesa...», sembla que no s'adoni que, ben al revés, l'home no pot ésser part integrant d'allò que ell crea o formula.

Per acabar. El senyor Rubió no ha comprès la idea d'harmonia que, certament amb vaguetat, sustentava Francesc Pujols. L'harmonia vivent de què ens parla el pare de l'exclusiva hiparxiològica no és pas una idea d'exclusiva relació, ni molt menys d'igualtat, com subratlla Nicolau Rubió, sinó l'expressiva d'un acord transcendentalment vital. La incomprensió d'aquesta idea d'harmonia vivent és encara més palesa quan el senyor Rubió diu: «... que l'harmonia sigui vivent o no tant se val: això és literatura». Oblida el senyor Rubió que no estem pas parlant d'arquitectura funcional, sinó que ens trobem discorrent de bellesa artística, del fet pregona que és el fenomen artístic? Potser a ningú més no li passaria pel magi d'afirmar que en art és igual, si d'harmonia és tracta, que aquesta sigui vivent o sigui inerta; d'afirmar que aquesta diferenciació sigui una ociositat. Si acceptem diàleg sobre l'harmonia, la diferència entre el concepte d'harmonia vivent i el d'harmonia morta serà forçosament cabdal. I encara no n'hi ha prou: encara cal apreciar cabdament la diferència que existeix entre la desharmonia vivent i la desharmonia morta.

Aquestes disquisicions serien importantíssimes i ben enlaidores de la intel·lectualitat que les ha posades damunt de la taula si no es debatessin tan pobrament. Perquè la nostra gent preparada per aquestes matèries no es decideix a intervenir en tan important contesa? És que se'n dona de menys? És possible: no li negarem pas la raó que tindrà a menysprear el present debat... Si aquest debat morís ací, seria ben interessant que Francesc Pujols, almenys, el suscitor involuntari de la discussió, volgués resumir-la. La seva gran preparació, el seu ponderat sentit científic i la seva incontestada imparcialitat serien garantia d'unes probables conclusions.

JOAN SACS

Cartells de toros

El crític d'art del diari *Ahora*, senyor Gil Fillol, acaba d'aixecar una considerable polèmica en proposar-se no menys que provocar, mitjançant un concurs, l'evolució dels cartells anunciadors de les curses de braus. La idea del senyor Gil Fillol és apreciable, com ho ha demostrat el seu resultat, però encara que no hagués estat així, no

posar per ell mateix i que facin precis coniar fora del patriotisme tot el que no sigui això, que és com dir tot el que sigui millor. Goya era espanyol, sembla; doncs bé, els que som partidaris de l'evolucióisme ens donaríem per ben satisfets que els cartells de toros que en l'actualitat s'enganxen a les parets fossin fets per ell... En aquestes mateixes planes, fa uns mesos, empràvem arguments semblants per definir la qualitat extraordinària dels toreros de Manolo, que ara podríem reproduir íntegrament perquè venen com anell al dit per esbandir tot el patriotisme que vol immiscuir-se en aquesta qüestió de cronologia i de bon gust.

Cartell de Josep Renau, primer premi del concurs

Un crític d'aquesta corda dels que més han udolat i més han fet veure que el seu mal no vol soroll, ha dit: «Como aficionado a la fiesta, rechazo esas siluetas de toros de cartón y toreros afinados que exornan las paredes del Circolo.» Aquest senyor, que és un revisionista dels que ara patim, es veu que no li fan tanta nosa els toros de cartó i els toreros efeminats a la plaça com als cartells; és, ni més ni menys, com aquells partidaris de la revisió d'una Constitució que no es practica.

El cartell espanyol — com diuen ells i que quan hom vol dir-ho de debò es troba que l'expressió ja no és adequada —, el cartell espanyol, com tot l'art espanyol, té la sort de trobar una festa tan plena de vida i de tan alta qualitat humana com les curses de braus, i té l'obligació de fer sobre ella mateixa tota l'experiència biològica de la seva vida i de la seva progressió vital, que és quelcom més important que la distribució de l'equanimitat patriòtica que els altres vulguin fer al voltant d'ell.

podria negar-se-li el mèrit extraordinari de comportar nobles propòsits de segon ordre i una autèntica valentia en enfrontar-se amb una de les coses més plenes del tradicionalisme intransigent del castissisme ibèric. L'acudit, que en el curs de la polèmica acabarà ben aviat essent titllat d'antipatriòtic, ha estat posat en pràctica convocant un concurs per anunciar la «Corrida de la Prensa».

Els cartells aplegats en aquest concurs, que són nombrosos i van avaluats per les firmes més destacades, han estat exposats en els salons del Circol de Belles Arts de Madrid.

No cal dir que la tònica general de les obres exposades sobrepassa brillantment els propòsits inicials i aconseguix un grau de qualitat especialíssimament modernitzants que fa feresa.

L'empenya ha estat mortal per als reconstruïts especialistes, que, encastats en el castissisme, en el racialisme i en el tradicionalisme de la festa, ens han vingut encolmant, des dels temps de Marcelino de Unceta ençà, una sèrie de monstruoses cromolitografies amb pretensions literàries i melodramàtiques d'un mal gust que val a dir que almenys la gent del dia no mereix.

Tota aquesta gent i la important indústria amb què estan parapetats no han regatejat cap esforç per produir l'avalot al voltant del propòsit evolucionista, com si es tractés de reformar la Constitució o cosa semblant. I és que de veritat, en el fons, encara que no ho sembli, són dues coses d'una similitud absoluta.

Les plomes que més iradament han atacat la modernitat dels cartells presentats a aquest concurs són conegudes, més que per la seva autoritat artística o crítica, per haver-se destacat en aquests darrers temps al servei de tots els impulsos de la reacció.

Això ho comprendrà fàcilment el lector quan lleixi alguns paràgrafs que el promotor d'aquesta exposició ha escrit per explicar els seus propòsits.

«Nosaltres — diu el senyor Gil Fillol — no aspiràvem que els artistes fessin tombarelles. Hem pretès senzillament que seguissin caminant... Que seguissin caminant i que poguessin evadir-se en el possible de les grapes opressores de les editorials. Ens fem aquesta reflexió: un industrial necessita un cartell per anunciar sabates, matalassos o pastilles per a la tos, i el primer que pensa és cridar un dibuixant perquè li faci un cartell. Per contrari, quan un empresari de toros vol un cartell per anunciar curses, demana a una editorial qualsevol un catàleg de cartells de toros i prescindeix de l'artista. És justa aquesta desigualtat?... Al cap i a la fi a Espanya s'annuncien moltes més curses de braus que sabates, somiers o pantufles.»

Aquesta sinceritat temerària ha arrossegat els bons propòsits del crític d'*Ahora* a la polèmica que apassiona aquests dies tants i tants de bons aficionats als quals l'assumppte interessa de manera tan particular.

Si el senyor Gil Fillol hagués fet com ell diu que fan els empresaris i hagués cridat un editor i li hagués confiat l'encàrrec de fer evolucionar tota la propaganda de les curses de braus a base de proporcionar-li-hi el mateix, no és aventurat assegurar que hauria trobat el camí més planer i hauria assolit ràpidament allò que se'n diu un prestigi oficial com a propulsor de l'evolucióisme.

Tots els esgarips de la polèmica haurien restat inèdits i l'evolució s'hauria produït i el públic ho hauria acceptat, perquè evidentment és factible i convenient per tots els costats que es miri, menys per aquest que s'ha donat a mirar. A més, la polèmica pot resumir-se considerant que el tradicional cartell dolent de toros que fins ara ens ha estat donat de no admirar ha estat defensat pels castissos a base del pompós títol de *cartell espanyol*; no han trobat altre adjectiu que pogués resumir més clarament la impopularitat, la falta d'actualitat i de qualitat que el facin im-

portant que la distribució de l'equanimitat patriòtica que els altres vulguin fer al voltant d'ell. L'art espanyol pot permetre's el luxe de córrer tant com vulgui per la perifèria de la història per retrobar aquestes qualitats i assimilar-les i operar sobre elles amb tota

El tercer premi

l'audiència de què sigui capaç, i després ja se sabrà si és bo o dolent. No crec que ningú s'hagi aventurat mai a dir que tots els evolucionistes són bons; primer són evolucionistes, i després són evolucionistes bons o evolucionistes dolents, vulguin o no.

Tampoc no és presumible que els dits amics de l'art vell siguin amics de tot l'art vell, sigui dolent o bo.

El cartell publicitari, que es desenvolupa per precisió material dintre d'un funcionalisme limitat i dintre d'unes possibilitats elementals, en ordre de qualitat necessàriament ha de córrer aquest trajecte retrospectiu envers el classicisme i ha d'estar de tornada cap a una modernitat simplista, que li és tan necessària, amb un ritme forçosament més accelerat que li permeti establir una consciència permanent d'aquestes qualitats barrejades...

Sotmesa la forta personalitat i aquesta autèntica qualitat dramàtica de la festa a la biologia de l'estil, que és com si diguéssim la cirurgia de l'evolucióisme, és potser el tema que més pot aguantar l'operació sense restar-li vitalitat i sense que pugui ningú que no salvi la seva qualitat pròpia superar el ritme de la seva pròpia cronologia.

De la mateixa manera que un malalt de naturalesa ferma pot més bé sotmetre's a una operació quirúrgica amb menys perill que un altre, així un tema pot ésser sotmes a les exigències de l'evolució amb més possibilitats de no ésser transformat essencialment en l'intent.

Es per això que l'evolució en els cartells de toros no s'ha fet fins ara, no per por que la festa perdés, sinó per por de fer res que aconseguís l'altura mateixa del tema.

Ara hi ha la generació més nodrida i més dotada de dibuixants que mai hem tingut; és doncs el moment més oportú. Renau, el jove i il·lustre dibuixant que tant èxits porta aconseguint en la seva curta carrera i de qui tan justos elogis ha fet en aquestes pàgines Joan Sacs, ha guanyat el primer premi amb un cartell que per ell sol ja justifica la noblesa i els bons resultats de l'intent.

Veurem si quan sigui enganyat al carrer el cartell de Renau poden sobreviure' tot els arguments de la intransigència patriòtica que tan fàcilment es permeten rebentar les idees dels altres, que és com dir totes les idees.

ERNEST GUASP

sentir un malestar estètic, i si el catòlic que el contempla és català, no hi veurà representat el catolicisme de Ramon Llull, ni el cristianisme del Poverello, ni el misticisme del *Virolai*, ni la fe del *Croc en un Déu*, sinó que no es podrà sotstreure al malson d'una religió espanyola, fanàtica i xovinista del *Ruja el inferno*, *brame Satán*, *la fe de España no morirà*.

Al Tibidabo, valdria més que en lloc de fer-hi edificis fenomenals, cuidessin de dignificar-lo i embellir-lo; des de Barcelona dona la sensació d'una muntanya malalta, amb les seves clapes ermes de vegetació. Vist de baix estant, el Tibidabo és imprevisible, i quant al cim, és desastrós.

Portar un foraster allà fa caure la cara de vergonya; i d'ells dignu un dia, contemplant la vista que es domina mirant vers la mar: «Es sublim». Però girant-se després i dirigint l'esguard a les obres del temple, a les fatxades de les *lujosos hoteles*, les barraques de fira de festa major i el vuitcentista ferrocarril aeri, afegí d'una manera suau, amb molta por d'ofendre: «Però em sembla que no us ho mereixeu...».

El que cal fer al Tibidabo és: a) Acotar els límits, el més amplis possibles, del que ha d'ésser el Parc Central de la gran urbs, i dintre d'aquests límits no deixar construir, sinó destruir els edificis que pugui haver-hi.

b) Que tècnics competents estudin un pla general d'urbanització, a fi que totes les obres que es facin allí responguin a un sol criteri, única manera que una obra que durarà dècades tingui la unitat i harmonia necessàries.

c) Quant al cim, rotundament destruir tot el que hi ha i fer-hi un parc natural, amb el mínim d'artifici, molts arbres, avingudes lluminoses, pèrgoles... concentrant-se en l'ampla esplanada mirador de Barcelona, on hi podria haver, al mig, una estàtua del nostre gran poeta nacional Mossèn Cinto, assegut, mirant la seva estimada ciutat de Barcelona.

Tots els edificis que allà hi hagi, restaurants, serveis higiénics, patronat de turisme, garatges, etc., etc., han d'ésser projectats, en línies generals, per la Comissió encarregada de la urbanització del cim.

Quant al nobilíssim desig dels catòlics catalans de dedicar la muntanya al Sagrat Cor de Jesús, que basteixin en una plaçeta, de cara al mar, un temple ben digne, que no cal ni convè, repetexo, que sigui de proporcions grandioses; que respongui a la manera d'ésser dels catalans i que al meu entendre tindria d'ésser de reminiscències romàniques i seguint les normes de la moderna arquitectura.

Tota la construcció hauria d'ésser de material noble, fent tots els possibles perquè fos una veritable obra d'art, que perdurés i fes perdurar així el sentiment i la voluntat que el va crear, com perduren i subsisteixen, malgrat ésser ruïnes, els magnífics temples grecs, i com perduren, malgrat llur petitesse, les humils esglésies del nostre Pireneu... com perdura, en fi, tot art veritat sortit de l'ànima d'una raça.

A. J. GODAY PRATS

Telèf. de MIRADOR: 23118

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa □ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon: 17047 : BARCELONA

Aquest número ha passat per la censura

Les tendències actuals de l'economia

(Ve de la pàgina 1)

Considerem que, per a la realització d'aquest Estat fort, hi ha unes quantes reformes indispensables. Primerament, l'adaptació de l'Estat a les noves condicions de l'economia, organitzant sobre bases separades el govern dels homes i l'administració de les coses. Amb un sistema de comissariats i de consorci públics per a la direcció del crèdit i de les indústries-claus, el Pla de Treball preveu l'establiment d'un poder econòmic de l'Estat, al costat del poder polític pròpiament dit. Aquest poder econòmic ha d'assentar-se sobre bases corporatives, més aviat que parlamentàries. En dir organització corporativa, però, no penso en un encauallament d'interessos particulars que encara augmentaria els vicis del parlamentarisme en comptes de guarir-los. Penso més aviat en el sentit anglès del mot corporació, bastant anàleg al que al continent se'n diu *empresa autònoma*. Vull dir unes institucions funcionant segons les regles del rendiment industrial i de la comptabilitat comercial amb un capital propi i independent del pressupost de l'Estat, en vistes d'un servei a prestar i no d'un profit a realitzar, i dirigides per tècnics segons directives donades pel govern econòmic, és a dir el col·legi dels comissaris.

El paper del Parlament i del govern executiu no acaba pas aquí. Al contrari, a mesura que s'estén el domini de les atribucions econòmiques de l'Estat, cal estendre les possibilitats de control dels ciutadans sobre els poders, si m'es permès de parafrasejar així una frase d'Alain. Això implica, ben entès, profundes transformacions en la concepció mateixa dels poders. D'altra banda, hom no farà sinó adaptar-se a una realitat que com més va més evident s'ha fet, abandonant la vella ficció de la fórmula de Montesquieu, i gosant afirmar que l'executiu governa i que el legislatiu controla.

La nostra concepció del Pla es distingeix del marxisme en: primer, el socialisme ha de fer una política d'anticrisi, en comptes de mantenir una actitud d'expectativa i de pesera, considerant les crisis com parèntesis en l'evolució del règim capitalista; segon, aquesta política d'anticrisi ha d'apuntar a un mínim de reformes econòmiques necessàries per a adaptar el consum a les possibilitats de producció; en comptes d'exigir la socialització integral, cal tenir en compte les realitats i reivindicar una economia mixta no nacionalitzada sinó els monopolis; tercer, el socialisme ha de cessar d'agrupar només els interessos de la classe obrera, i realitzar el front comú de totes les víctimes de la crisi, des dels pagesos fins a les classes mitges i intel·lectuals; quart, cal substituir a la concepció purament negativa de la revolució, una concepció positiva i constructiva. En l'estat actual de les coses, el socialisme ha de tenir accés al poder per a tenir les possibilitats pràctiques de realitzar les reformes d'estructura necessàries. Cal adonar-se de la impotència dels mitjans tradicionals de l'oposició parlamentària i sindical. Davant la crisi profunda del règim, la revolució necessària només pot realitzar-se amb l'accés al poder. És per aquí que cal començar, però pels mitjans constitucionals i legals, que són els únics indicats quan es té un programa que correspon als interessos d'una immensa majoria contra una infima minoria.

(Copyright Opera Mundi)

MUSICA I RADIO

Vincenzo Bellini La nostra discoteca

A la primavera de 1831, fou representat a París amb molt èxit un drama d'Alexandre Soumet, titulat *Norma*. L'autor devia estar molt orgullós de la seva creació. Segurament es feia la il·lusió d'haver escrit una obra immortal, car al retrat dels que li assenyalaven la semblança de la seva heroïna amb la Medea grega, no dubta pas a respondre: «Norma s'assembla tant a Medea com Hamlet a Oreste, com el Rei Lear a Edipo».

Sens dubte, si no hi hagués la música de Bellini, la *Norma* de Soumet fóra ben oblidada avui, igual que tantes altres: un fallat convencional de les escenes, uns versos ampullosos, frases afectades i reforçades per un «Sortiu, Ai las, Mireu. Que sigui així» i altres perles estilístiques.

Ben al contrari de Donizetti, que cada vegada es mostrava més accessible a la influència francesa, el sicilià Vincenzo Bellini (1801-1835) representa l'estil de l'òpera italiana en tota la seva puresa integral. Tot deixant els valors instrumentals en segon terme, Bellini tenia tendència a construir les seves òperes únicament a base de l'òpera dramàtica, encarnada pel cant.

El seu domini propi fou la introducció d'una passió dins d'una melodia ben perfilada i cantàbil, cosa que constituïa l'ideal del jove Wagner. No és estrany doncs que hom pugui trobar nombrosos «bellinismes» en les primeres obres d'aquest darrer que era un fervorós admirador del mestre italià.

Els recitatius de Bellini formen part de la gran línia melòdica de les escenes senceres, evitant així tot convencionalisme. Es sobretot gràcies a aquesta meravellosa unitat de les seves òperes, que Bellini ha pogut crear les grans escenes dramàtiques amb les quals obtingué encara en vida èxits triomfals. El bel canto de les primadones és l'element constitutiu de la seva producció.

La interpretació de la *Norma* per la famosa Maria Malibran fou un dels punts culminants de l'òpera en aquella època. És un tipus de cantant—el tipus de l'heroïna de les *fioriture*—que avui ja quasi ha desaparegut. No fou fins una generació més tard—en les obres dramàtiques de Verdi—que aquest paper important de l'òpera italiana trobà la seva més alta estilització i el seu perfeccionament insuperable.

Una de les principals diferències entre el punt de partida de Verdi i de Wagner con-

sisteix justament en les tradicions de l'òpera dramàtica molt diferents de llurs països respectius. Pel mestre alemany l'òpera és un problema, el problema d'haver de fer cantar en una llengua refractària i amb veus poc àgils. Verdi està resguardat de tota reflexió especulativa. Troba davant seu una tradició meravellosa en les obres de Bellini, Mercadante, Donizetti, la seva producció està destinada als teatres de Nàpols, de Milà o de la província italiana.

Les melodies de *Norma*, *La Sonnambula*,

Vincenzo Bellini

I Puritani no han perdut encara actualment res de llur encís. Fins una de les seves obres de joventut, *Il Pirata*, acaba d'obtenir un bell èxit fa algunes setmanes en una representació brillant amb Benjamino Gigli de pirata i Tullio Serafin de director. No és sorprenent doncs que el centenari de la seva mort hagi estat celebrat en el món musical amb un entusiasme franc. Afegim en aquesta ocasió, que les melodies de Bellini han estat durant un segle divulgades i admirades pel públic barceloní, el qual tantes vegades d'ençà de tantes generacions, ha pogut aplaudir *Norma* a l'escena del Liceu.

ALESSANDRO ZANARDELLI

Dos dels millors discos que la Companyia del Gramòfon ens ha ofert aquests darrers mesos, són els dos magnífics *concerto grosso*, un de Vivaldi i l'altre, potser encara més encisador, de Händel (Odeon, 203.441/45). La forma del *concerto grosso*, precursor del concert instrumental modern i que prové de l'aplicació de l'estil colossal dels cors venecians sobre agrupacions instrumentals, té encara avui una atracció enorme sobre nosaltres. Grans «blocs» de *tutti* alternen amb graciosos episodis més o menys llargs, en els quals els solistes poden demostrar tota la finor de llur virtuositat. El quadre de l'època bachiana no seria complet si oblidéssim aquestes magnífiques composicions instrumentals, sense les quals tot el nostre simfonisme clàssic i romàntic seria inimaginable. L'Orquestra de Cambra de Colònia, sota la direcció de Hermann Abendroth, s'ha especialitzat temps ha en aquesta matèria i ens ofereix una interpretació tan virtuosa com autèntica. Els grans contrastos dinàmics i instrumentals, així com la profunda expressivitat de la gran línia melòdica de Vivaldi, troben una realització esplèndida. Aquests dos discos no són sinó mostres fragmentàries. Els desitgem un gran èxit entre el públic perquè la Companyia ens decideixi a l'edició completa dels dos concerts.

Més o menys de la mateixa època data la nova sèrie de discos per a clavecí de Wanda Landowska, una col·lecció molt completa de peces del gran Couperin (La Voz de su Amo, DB 4941/42/43/45/46). Diem completa en el sentit que aquestes nombroses peces, la majoria de les quals són variacions i sovint en l'estil de *passacaglia*, ens permeten de familiaritzar-nos amb el llenguatge musical d'aquest gran mestre de l'art de tocar el clavecí. Per la seva producció és inestimable. Cada una de les seves peces és d'un encís especial i d'un caràcter ben definit, i moltes de les seves melodies tenen tota la frescor d'una cançó popular.

No és pas fàcil de fer la tria entre aquestes gracioses *musettes*, peces de saltimbanquis, tamborins i *passacaglia*. El joell de la col·lecció—el disc pel qual sentim la major admiració—és la sèrie de variacions, reunida sota el títol, ple d'allusions tradicionals, de *Les folies françaises ou les dominos* (DB 4945).

Una altra col·lecció, aquesta vegada de piano i de l'època romàntica, ens posa davant les mateixes dificultats de selecció: la de *Romances sense paraules*, de Mendelssohn (La Voz de su Amo, GY 166-GY 170). Interpretades d'una manera molt «objectiva», es diria gairebé «antiromàntica», pel fill del gran pianista Arthur Schnabel, aquests discos són del tot preciosos justament per aquesta simplicitat quasi ingènua, per la manca absoluta de fals sentimentalisme i d'ostentació pretenciosa. Durant els darrers anys hi ha hagut costum de menysprear un xic aquest gran compositor romàntic, a executar-lo poquíssim, tret de dues o tres de les seves simfonies i obertures. Ben equivocadament! Car el romanticisme de Mendelssohn encara és tan a prop de l'època clàssica, que en conserva la meravellosa disciplina de la forma i una gran transparència del contingut melòdic. És troba més a la vora de Mozart que de Chopin; encara no té res de morbid i d'inflat i disposa d'un equilibri meravellos. La interpretació de Schnabel fill ho fa tot per a subratllar el caràcter amable d'aquesta famosa col·lecció de Mendelssohn, i la seqüència que la seva execució el posa més en evidència que no pas tota expansió lírica. És un estil de tractar el piano completament diferent, per exemple, del de Cortot, i els nostres joves pianistes farien bé, almenys, d'estudiar-lo. Aleshores comprendran que hi ha moltes maneres d'interpretar i que els diferents estils demanen diferents mètodes de pulsació. Entre moltes d'altres, la *Polonesa en la bemoll major* de Chopin, interpretada per Cortot, en una impressió no pas del tot impecable (La Voz de su Amo, DB 2014), podrà servir-los de contraprova.

Entre les novetats de música moderna, anem de moment una impressió excel·lent d'un dels *Quartets brasilers* de Villa-Lobos, una composició impetuosa, plena d'elements folklòrics i d'una sonoritat esplèndida (La Voz de su Amo, DB 2098/99), i la *Rapsòdia espanyola* de Ravel, realitzada per Sto-

kovsky i la seva famosa orquestra (La Voz de su Amo, DB 2367/68). La rapsòdia és un dels primers fruits meravellosos de l'espanyolisme de Ravel, més a prop encara dels procediments tècnics de Debussy que del Ravel de *La Valse*. Un famós crític espanyol troba àdhuc que acunant Ravel escriu su *Rapsòdia espanyola* se halla lejos del propósito de trazar un cuadro pintoresco y se aproxima más al procedimiento de un Mozart que en lugar de emplear sus temas de serenatas dieciochescas utilizase

Autògraf de la «Cançó de Primavera», de Mendelssohn

el eco, la reminiscència de un canto popular espanyol. És una bella reminiscència d'Espanya que no s'oblida pas fàcilment.

O. M.

"The Music of Catalonia"

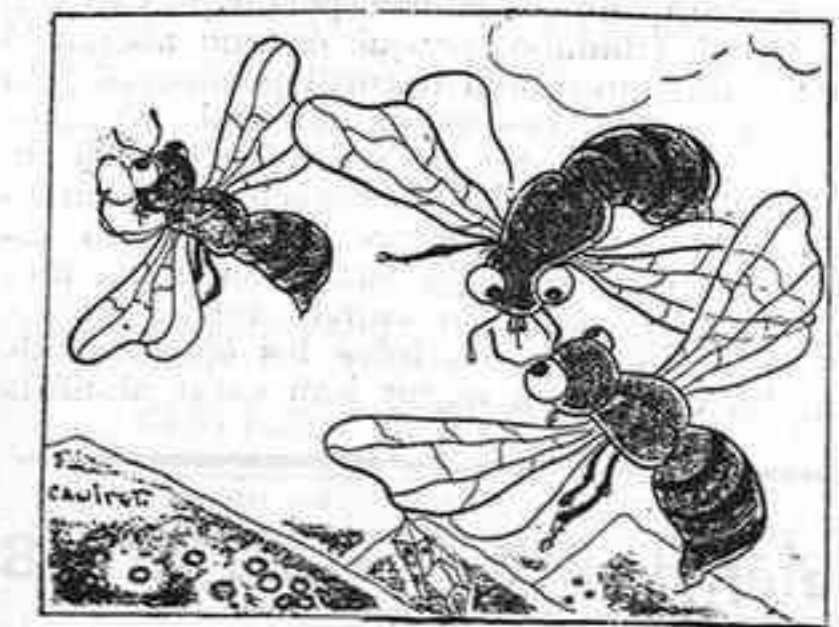
L'excel·lent pianista Clara Svecenski, professora del famós institut Curtis, ha donat un recital en el Steinway Concert Hall de Nova York dedicat exclusivament a obres de compositors catalans. El concert s'inicià amb una de les belles sonates del Pare Antoni Soler (segle XVIII), les *Catalanesques* de Millet, dues peces de la *Suite* de Xavier Gols, l'excel·lent director de l'Orfeó Tarragoní, i una sardana de Cassadó. Lluisa Svecenski cantà sis cançons populars recollides i harmonitzades per Joan Gols, el tenor John Alda féu conèixer el *Sonet XXVII* de Shakespeare, composició original del mateix compositor, i composicions diverses de Millet, Montoliu, Vives, Mompou i Blancafort. Al costat de nombroses composicions per a piano de Joaquim Serra, Manén, Blancafort, Mompou i Joaquim Salvat, Clara Svecenski interpretà dues obres completes: el *Ritual de pagèsia* de Baltasar Samper, del qual hem admirat diverses vegades la magnífica versió orquestral, i la *Bella Festa* de Francesc Pujol. Una part del mateix programa fou transmesa per la Colúmbia Broadcasting. El programa del recital fou completat per una audiició gramofònica de les obres més belles d'Antoni Nicolau cantades per l'Orfeó Català.

L'eminent artista podrà comptar amb el profund agraïment del nostre món musical per la bella empresa de divulgació de les millors obres de la música catalana.

—De què està acusat?
—D'haver atacat la policia, senyor periodista.

(Smith's Weekly, Sydney)

—Es una presumida. Ja fa temps que gasta el polen per empolvar-se.

(1935, Paris)

Notícies de tot el món

ALEMANYA

Ens arriba la notícia de la mort de Lothar Windsperger, director de l'Escola de Música de Magúncia, antic director musical de la Casa editora de música Schott i Cia. Ha mort a l'edat de cinquanta anys.

—Erich Kleiber, director general de la música a Alemanya, havia fet desvetllar sospites sobre el seu possible origen semi-mític: el Centre de Recerques Racial de l'Estat alemany ha pogut provar, gràcies a Déu, que l'eminent director d'orquestra és de pura raça ària i pertany a una família catòlica.

ESPANYA

El director d'orquestra Pérez Casas ha marxat cap a Brusselles on dirigirà un concert de música espanyola moderna. El pianista solista serà Leopold Querol.

ESTATS UNITS

Una *Carmen* de color (*colorful Carmen*) acaba d'aparèixer a Filadèlfia, on ha trobat, com a cantant i com a dansarina, l'èxit més franc. El seu nom la predeterminava a aquest paper: Bruna Castagna.

FRANÇA

El Consell municipal de París acaba d'adonar de donar a un carrer parisenc el nom de Franz Schubert.

ITALIA

L'Aliança Cinematogràfica Italiana ha fet un film sobre la vida de Bellini, el títol del qual és tret dels primers mots de la cèlebre cavatina de *Norma*: *Costa Diana*.

—Els dies 11 i 13 de juny, l'Òpera de París donà la *Norma* de Bellini amb els artistes i els cors de l'Òpera de Florència sota la direcció de Vittorio Gui. El dia 12 s'executà el *Requiem* de Verdi dirigit per Tullio Serafin.

—El Teatre Municipal de Berna celebrà així mateix el centenari de Bellini amb la *Sonnambula*, interpretada pels artistes de la temporada italiana.

REPUBLICA ARGENTINA

A Buenos Aires el Quartet Pro-Arte ha donat la seva primera sessió de l'any amb un programa de gran valor: *Quartets en fa major*, op. 18, n. 1, de Beethoven; en la menor, op. 41, n. 1, de Schumann; un *Quartet* pòstum de Schubert i *Scherzo* de F. Kreisler (primera audiició).

SUÏSSA

L'Orquestra de la Suïssa romana havent-se reconstituït sobre una base cooperativa sota la direcció d'Ansermet, s'han format Comitès per a assegurar audiicions simfòniques no solament a Ginebra, sinó també a Lausana, a Neuchâtel i a Chaux-de-Fonds.

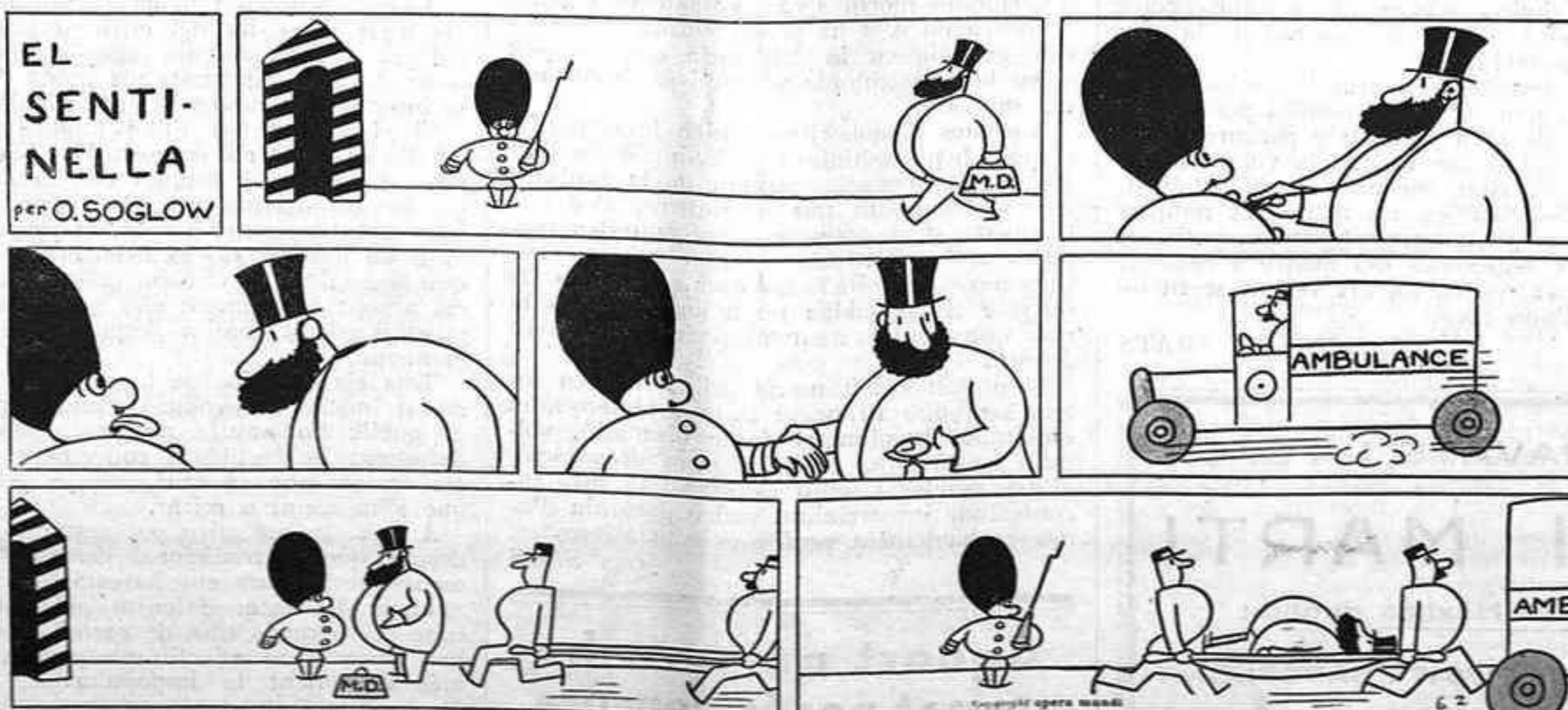
—Si Mussolini, Laval i Titulesco no es decideixen aviat a triar aquí com a lloc de les pròximes negociacions per als nous pactes, tots ens haurem de declarar en fallida.

(Der Simpl, Praga)

—Són nudistes de vacances!

(Ric et Rac, Paris)

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA 45
BARCELONA

FITO CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 41 Telèfon 11655